VII

Skjelderup

1. 25

BERGENS MUSEUMS BIBLIOTHEK

VII

KORT ANVISNING

til

SYGEBEHANDLING

inden Skibsborde

af

J. Skjelderup.

Tredie ved yngre Collegaers Assistanse
gjennemseede og forbedrede Oplag.

CHRISTIANIA.
Johan Dahls Forlag.
1869.

3588

Trykt hos Bergh & Ellefsen.

Indhold.

Pag. 1. *Indledning.*
- 4. *Mineralske Rögninger.*
- 6. *Aareladning.*
- 7. *Almindelige Forholdsregler mod smitsomme Sygdomme.*
- 9. *Saar.*
- 13. *Qvæstninger, Contusioner.*
- 13. *Forvridning.*
- 13. *Beenbrud.*
- 16. *Lemmer af Led.*
- 17. *Bylder, Værkefingre og andre Hævelser.*
- 18. *Forbrænding.*
- 18. *Forfrysning og Frost.*
- 19. *Skindöde Druknedes Opliven.*
- 21. *Dryppert.*
- 22. *Chanker. Venerisk Syge.*
- 23. *Skjörbug.*
- 24. *Feber.*
- 27. *Cholera (Asiatisk).*
- 28. *Diarrhoe, Mavesyge.*
- 28. *Colik og Mavekrampe.*
- 29. *Forstoppelse.*
- 29. *Blodspytning, Blodhoste, Blodbrækning.*
- 30. *Hold og Sting.*
- 30. *Rheumatisme, Forkjölelse, Halsesyge.*
- 32. *Orm og Ormetilfælde.*
- 33. *Tillæg vedkommende Emigrantskibe.*
- 33. *Svangerskab.*
- 34. *Födsel.*
- 38. *Barselseng.*
- 39. *Nyfödte Börns Pleie.*
- 42. *Sygdomme hos nyfödte Börn.*
- 43. *Medicinkassen.*
- 44. *Recepterne.*
- 46. *Forklaring over Brugen af Lægemidlerne.*

Indledning.

Der udfordres flere Aars Studium, lang praktisk Øvelse og mange forberedende Kundskaber i Naturvidenskaberne for ret at kjende og behandle alle de forskjellige Sygdomme. Det er derfor umuligt ved en nogenlunde kortfattet skriftlig Veiledning at bibringe Sömanden fuldstændig Kundskab i at helbrede sig selv og Andre. Det maa imidlertid indrömmes, at det ikke alene er Lægekunsten, men fornemlig Naturen, som helbreder Sygdommene, og at Lægen, som Naturens Tjener og Medhjælper, fornemlig understötter dennes Bestræbelser. Man ser nemlig ofte, at Naturens helbredende Kraft, overladt til sig selv, er tilstrækkelig til at bevirke Helbredelse, medens det i mange Tilfælde er udenfra skadeligt indvirkende Kræfter og direkte feilagtig Behandling, som hindrer Helbredelsen. Det kan saaledes ikke være umuligt, ved almindelige om end korte Regler, at sætte Sömanden istand til ved ombord indtræffende Sygdomstilfælde at bortrydde Hindringerne for Naturens helbredende Kraft, og dette er Formaalet for disse Blade.

Saa vigtig en fornuftig Behandling af opstaaede Sygdomstilfælde end er, saa er det dog endnu vigtigere at drage Omsorg for at bevare Sundheden; men skulde man give fuldstændige Regler for Sundhedspleien inden Skibsborde, da maatte der begyndes fra Skibets Bygning, Udredning og Ladning og ikke forbigaas nogen Deel af den maritime Hygiene,

hvilket dog her vilde føre for vidt. Man maa altsaa tænke sig Skibet som det almindelig er indrettet i vor Handelsmarine, og vi indskrænke os til følgende Momenter, som i sin Almindelighed gjælde saavel tilsøs som tillands:

1) Maadeholdent Brug af sunde og nærende Fødemidler.
2) Frisk sund Luft og Renlighed.
3) Passende Beklædning.
4) Bevægelse og Adspredelse.

1) Maadeholdent Brug af sunde og nærende Fødemidler. Da de fleste Skibsprovisioner ere og maa være saltede, bør der, saa ofte dertil er Anledning, forskaffes friske Levnetsmidler fornemlig fersk Kjød og Grønsager til Skibsmandskabet. Desuden bör til længere Reiser stedse medtages hermetisk nedlagt Kjød og Grønsager, af hvilke ogsaa tørrede og pressede kunne holde sig længe, naar de opbevares paa et tørt Sted. Løg, Peberrod, Surkaal, nedlagt i Edikke og Poteter bör ogsaa medhaves. Raa Poteter tillavet som Salat har vist sig som et fortrinligt Præservativ mod Skjørbug. Godt bittert Øl er en særdeles sund Drik og langt at foretrække for Brændevin, der neppe bør nydes ublandet, og godt kan undværes undtagen som Lægemiddel, i hvilken Hensigt altid Noget bør haves ombord tilligemed nogle Flasker god Rødvin eller Portvin. Vandet bliver let fordærvet og derved skadeligt for Sundheden især opbevaret i Træfustager, hvorimod det holder sig langt bedre i dertil indrettede Jernkasser. Bedærvet Vand bør ikke nydes som Drik i raa Tilstand undtaget tilsat lidt Brændevin, Vin eller Edikke; kogt er det dog, ogsaa uden saadan Tilsætning, mindre skadeligt. Hvor man kan vælge Vandet for at fylde til Skibsbrug, bør altid Flodvand og rindende Vand foretrækkes fremfor stillestaaende Vand og Brøndvand, dog bør Fyldingen aldrig skee nedenfor store Stæder eller Fabrikker. Thevand maa, baade koldt og varmt, ansees for en meget sund og lædskende Drik ombord. Kaffe, nydt med Maade, er ogsaa

at anbefale som forfriskende og oplivende; men brugt i Overmaal foraarsager den ofte Smerter under Brystet og svækker Fordøielsen.

2) *Frisk sund Luft og Renlighed.* Luften i Skibsrummet bedærves ofte ved forraadnet Vand i Lasten, ved Uddunstninger af Ladningen etc. Man bør derfor, om der mærkes Stank af forraadnet Vand i Lasten, daglig eller ofte slaa friskt Søvand gjennem Pumperne og nøie udpumpe det igjen, hvorved det er af Vigtighed, at der iforveien er sørget for, at Bundvandet har frit Løb langs Kjølen til Pumperne fra hvilketsomhelst Sted i Skibet. Saavidt muligt bør frisk Luft gives Adgang til Lasten ved, naar det kan skee, at aabne Lugerne og anvende det saakaldte Kulseil. Det er gavnligere for Sundheden, ialfald om Sommeren og udenfor de koldere Klimater, at Mandskabet ogholder sig i et Ruf paa Dækket, end at det har sine Køier i nogetsomhelst Rum under Dækket; men under enhver Omstændighed bør man søge at holde Luften paa dette Opholdssted ren og tør, og fornye og forbedre den ved at skaffe Lufttræk f. Ex. ved Anbringelse af et Trækrør i Rummet. Dette bør desuden være oliemalet, bør daglig udluftes, rengjøres og, om muligt, af vadskes med lidt ferskt Vand. Man kan jevnlig brænde noget Tjære i en Jerngryde medens man har tillukket alle Aabninger, og en Gang om Maaneden, i varmere Klimater end- og oftere, bør man anvende mineralske Røgninger. Mandskabet bør tilholdes Renlighed om sin Person, ofte skifte Linned og Uldtøi, ialmindelighed ikke tillades at sove paaklædt om Nætterne, fornemlig ikke i fugtige og vaade Klæder. Badning i Søen bør foregaa saa ofte den kan skee uden Fare, og i varmere Klimater vil der lettelig kunne gives Anledning til forud, medens Spulingen foregaar, at anbringe et Styrtebad. Saavel Gangklæder som Køieklæder bør saa ofte Veiret tillader det, udluftes, tørres og soles.

Mineralske Røgninger.

Af Pulveret No. 1 tages eet, efter at alle Luger og Aabninger paa det Sted, hvor man vil rense Luften, saavidt muligt ere tildækkede, som fugtes med lidt Vand i en almindelig Stentøis Tallerken. Af Vitriololien No. 2 fyldes den lille vedhængte Flaske og paagydes Pulveret i Tallerkenen, hvorpaa det omrøres med en Træpind. Udvikling af Røgen kan forøges, om Massen opvarmes ved at sætte Tallerkenen paa et Fyrfad over en svag Kulild. Kun den, som har med Røgningen at gjøre, bør forblive i Rummet, indtil Massen er vel omrørt, men vogte sig for at indaande formeget af Røgen. Naar Røgen har fordelt sig, eller omtrent efter en halv Times Forløb, bør den frie Luft atter gives Adgang. Med Indholdet af Flasken No. 2 (Vitriololien) bør omgaaes meget forsigtig (den lille Flaske bør afskylles hver Gang den er brugt) at Intet spildes, da det pletter, fortærer og ødelægger Alt, hvormed det kommer i Berørelse, og især bør man vogte sig, at intet Vand kommer til det, da Vitriolien derved let frembringer en farlig Explosion. Er Rummet, som skal røges, meget stort, kan man bruge den dobbelte Portion.

Chlorkalk No. 3 kan ogsaa bruges istedetfor Pulveret No. 1, nemlig omtrent 2 Spiseskeer fugtet tilgydes den Vitriolien vedhængte Flaske halv fyldt. Chlorkalk alene befugtet med Vand, hensat i flade Tallerkener, eller en Opløsning af 1 Spiseskee til 2 a 3 Potter Vand til at vadske eller bestænke med, tjener ogsaa til at rense Luften i indsluttede Rum.

3) Passende Beklædning. Klædedragten bør hverken være for varm eller for kold. For varm Bedækning af Hovedet især er altid skadelig; men man maa dog, især i de varme Klimater vogte sig for at gaa med blottet Hoved i Solskin (Solstik). Baade i Varmen og i Kulden er Uldent

nærmest Kroppen meget at anbefale Sømanden, naar han iøvrigt iagttager Renlighed.

I Varme er Bomuld at foretrække Linned. At lade vaade Klæder tørre paa Kroppen er altid usundt. Olieklæder bør væsentlig kun benyttes i Regnveir, da de hindre den frie Uddunstning. Ethvert Skib burde være forsynet med varme Kapper til Brug for Udkigeren og Rorgjængeren i Uveir og Kulde.

4) Bevægelse og Adspredelse. Passende legemlig Anstrængelse er aldeles nødvendig for Sundheden, idet den baade styrker Legemet og adspreder Aanden. Sømanden kan snart have for meget snart for lidet Arbeide ombord. Den rettænkende Skipper vil vide at erstatte af Nødvendighed fremtvunget formegen Anstrengelse ved Hjelp af styrkende Fødemidler og tilmaade anvendte inciterende Drikke; men i gunstigt Veir og føielig Vind kan det, især paa lange Reiser, indtræffe, at Mandskabet ikke har tilstrækkeligt Arbeide, og da bør Skipperen ingenlunde tillade Lediggang og megen Søvn; men være beredt paa forskjellige Beskjæftigelser. Saaledes bør Mandskabet om Søn- og Helligdagene og ellers, naar Omstændigheder og Veiret tillader det, opmuntres til at anvende nogen Tid med Legemsøvelser, Dands og Lege.

For at der kan være en vis Orden ved de Syges Behandling ombord i et Skib, bør en bestemt Person, enten Skipperen, Styrmanden eller en Anden, som vil og har Lyst og Evne dertil, fra Reisens Begyndelse overtage denne. Denne Person bør da gjennemlæse denne Anvisning med Eftertanke, og om han end ikke maatte fuldkommen fatte de her angivne Regler eller Haandgreb, vil det ikke falde vanskeligt ved at henvende sig til en Læge, at erholde fornøden Oplysning. Det er i høi Grad ønskeligt, at der findes En ombord i Skibet, som forstaar og tør paatage sig at aarelade. Har Skipperen derfor underrettet sig om, at in-

gen blandt Mandskabet har øvet Aareladning, da bør den, som vil paatage sig de Syges Behandling, berede sig paa at kunne foretage denne Operation, og, hvor Omstændighederne ikke tillade ham at blive undervist heri af en Læge, maa han lade sig nøie med efterfølgende Forklaring.

Aareladning.

Aareladning anvendes fornemlig efter betydelige Stød, Qvæstninger, ved Fald frembragte Rystelser, mod Hold, Sting, Blodstyrtninger og voldsomme Smerter, saaledes som i det efterfølgende nærmere forklares. Naar der opstaar Tvivl om, hvorvidt man i et givet Tilfælde bør aarelade eller ikke, er det altid sikrere at undlade end at gjøre det; gjør man det alligevel, bør kun tages omtrent 1 Pægl Blod strax, og heller, naar man har overbevist sig om den gavnlige Virkning, siden tages mere. Mængden af Blod, som bør tages, retter sig naturligvis ellers efter Sygdommens Beskaffenhed, den Syges Alder, Kræfter og Blodfuldhed, og bør almindelig variere mellem 1 og 2 Pægle. Dersom ikke den, som skal foretage Aareladningen, alene har Øvelse i at aarelade paa Foden, i hvilket Tilfælde dette kan skee, bør altid en af Armene bruges, og uagtet det for Hensigten omtrent er ligegyldigt, hvilken Arm der vælges, tages dog helst den venstre, med mindre den skulde være beskadiget f. Ex. ved Contusioner. Den som skal aarelades bør sidde, eller, om han er for svag, ligge saaledes, at fuldt Lys falder paa den næsten ret udstrakte Arm, som til Støtte gives en Stok i Haanden eller holdes af en Medhjælper. Omtrent 2 Tommer over Albuledet lægges et lidet Bind med et Par Omgange fast om Armen, dog ikke fastere, end at Pulsen endnu tydelig kan føles ved Haandledet. Naar Aarerne paa Armen herefter svulme, udvælger man den tydeligste og den største af de tre store Aarer i Albubøiningen, sædvanligst den midterste, til at aab-

nes, efterat man med Fingeren har overbevist sig om, at der hverken kan opdages Pulsslag eller spændte Sener under det Sted, hvor man vil aabne Aaren. Den, som er vant til at aarelade med Sneppert, bør bruge denne, men den, som ikke før har aareladt, bør kun lære sig til at bruge Lanzetten. Lanzettens Blad fattes mellem den høire Haands Tommel- og Pegefinger saalangt fra Spidsen som man vil stikke dybt, almindelig indtil $^1/_2$ Tomme. Den venstre Haand omfatter Armen saaledes, at Huden omkring Albubøiningen strammes lidt og holdes saaledes uforandret, saalænge Blodet skal løbe. Nu indstikkes Lanzetspidsen med fast Haand i en skjæv Retning mod Aaren, og idet den bringes ud, hæves Spidsen noget, saaledes at den stukne Aabning udvides. Ved at lade den Opererede bevæge Fingrene paa Haanden, som omfatter Stokken flyder Blodet ofte lettere, dog bør man vogte sig for, at ikke Armen vrides eller forandrer Stilling. Blodet optages i en iforveien afmaalt Skaal eller i Thekopper indtil den Mængde man ønsker, hvorpaa Bindet ovenfor Albuledet løses. Standser ikke Blødningen strax, naar Bindet er løst, da trykkes med et Par Fingre paa og nedenfor Aabningen. Armen afvadskes derpaa for Blod, og over Saaret lægges et lidet dobbelt firkantet Stykke Linned, som befæstes med et kort Bind eller et trekantet Tørklæde, knyttet korsvis over og under Armen. Anlægges Forbindingen i Begyndelsen af Frygt for Blødning noget stramt, saa kan den med Sikkerhed om kort Tid gjøres løsere; dog bør Armen idetmindste den første Dag holdes i Rolighed og ikke bruges.

Almindelige Forholdsregler mod smitsomme Sygdomme.

Kommer Skibet til en Havn, hvor der er smitsom Sygdom, saasom Cholera, gul Feber etc., bør Mandskabet til-

holdes mere end almindelig Forsigtighed med sin Levemaade og fornemlig undgaa Overlæsselse af Spise og Drikke, især af saadanne Slags, som det ikke ellers er vant til at nyde ombord. Alle Slags Frugter og Bær bør kun nydes med Maade (under Cholera-Epidemi aldeles ikke), ligeledes spirituøse Drikke, hvoraf især alle Slags ung Vin, Palmevin, Arak og ung Rom ere farlige. Enhver Udskeielse frembringer overhovedet let den herskende Sygdom. Naar Ildebefindende eller nogetsomhelst mistænkeligt Tegn til Sygdom iagttages, bør det strax meldes Skipperen og Lægehjælp søges, hvis den kan erholdes. Udbryder den herskende Sygdom bør de Syge helst bringes iland. Alt hvad forhen er anført med Hensyn til frisk Luft og Renlighed bør nøie iagttages, og især bør mineralske Røgninger, hvor og forsaavidt det kan skee formedelst sengeliggende Syge, anvendes, eller ialfald jevnlig Fordampning af Edikke over et Fyrfad eller Røgning med Tjære. Mandskabet bør have saalidt Samqvem med Land som muligt, især med smittede Bydele, og ialfald bør Ophold iland efter Solnedgang undgaaes. Ankerplads bør vælges saalangt (mindst 2 a 3 Kabellængder), som skee kan, fra Land, og saavidt muligt ikke udsat for Landvinden. I den stærkeste Middagshede bør intet Arbeide foretages, og saalænge Solen er oppe bør helst arbeides under Telt (Solseil). Til tungt og usundt Arbeide iland bør Mandskabet ikke anvendes, men kun leiede Arbeidere. I stærk Hede bør, især om intet Ruf haves paa Dækket, eller dette ikke kan gjøres tilstrækkeligt luftigt, indrettes af Seildug et Soverum, som er aabent mod Søen tillukket mod Land. Med Hensyn til Drikkevandet bør man være meget nøieseende, og kan det ikke erholdes fuldkommen friskt og ubedærvet paa Stedet, maa man heller benytte det gamle Vand, tilsat lidt Edikke, Vin eller Brændevin. Mudret Sumpvand eller grumset Flodvand bør ikke engang benyttes til Rengjøren. Optræder nogen smitsom Sygdom ombord efterat man er

kommet tilsøs, og Lægehjælp saaledes ikke kan erholdes, bør de Syge saavidt muligt strax adskilles fra de Friske enten ved at benytte til disse Telt paa Dækket og overlade de Syge Ruffet, eller ved at indrette Opholdssted for de Friske under Dækket, hvor man da maa sørge for, at der er frisk Luft. De Syges Udtømmelser, Opbrækning, Afføring, bør uopholdelig kastes i Søen, og de dertil brugte Kar nøie renses hver Gang samt skylles med en af de nedenfor angivne Opløsninger. Tilsmudset Linned, Sengklæder og andet Tøi skiftes strax, lægges i blød, skylles og vaskes i en Opløsning af 2 Theeskeer Chlorzink (No. 4) i 1 á 2 Potter Vand, eller 1 Spiseskee Chlorkalk (No. 3) i et Par Potter Vand. Ingen af de Syges Sengklæder eller Klædningsstykker bør igjen benyttes inden de have været gjennemrøgede med mineralske Røgninger eller idetmindste Edikedampe. Den særlige Behandling af Syge lidende af Cholera, guul Feber, Klimatfeber etc. vil blive omfalt paa sit Sted.

Saar.

Saar bevirkede af skarpe skjærende Instrumenter, og som kun have trængt ind i Huden og Kjødet, helbredes ialmindelighed let, naar Blodet aftørres eller afvaskes med rent Vand, Saarets Rande trykkes sammen med lange Strimler Lærred, bestrøgne med Heftplaster No. 5, eller, om Saaret er lidet, med Strimler Engelsk Plaster No. 6. Ovenpaa Heftplastret lægges Charpi (opplukket brugt Linlærred), og udenpaa dette bør, naar Saaret er noget større, lægges en Lærredscompresse (firkantet dobbelt Stykke Lærred) befæstet med et Bind eller Tørklæde. Naar dette ligger urørt 3 á 6 Dage, vil somoftest Saaret findes tilhelet. Skulde efter 2 á 3 Dages Forløb Charpiet over Saaret findes fugtigt og der er Tegn til Materie i Saaret, hvilket giver sig tilkjende ved en eiendommelig Lugt, da løser man forsigtigt Charpiet, om det behøves ved at overgyde det med lunket

Vand, uden dog at afrive det underliggende Heftplaster dersom det ikke ligger løst. Nyt Charpi med tyndt paastrøget Salve No. 7 paalægges daglig, indtil Saaret er lægt. Vil Saaret ikke rigtig tilhele og der udskyder, hvad man i daglig Tale kalder dødt eller vildt Kjød, idet nemlig Kjødvorter i Saaret hæve sig høiere end den sunde omliggende Hud, da er det ofte tilstrækkeligt at paastrø Saaret ved hver Forbinding lidt fint pulveriseret hvidt Sukker, eller, om det vilde Kjød er i betydelig Mængde tilstede, berøres Saaret daglig med Helvedessteen No. 8. Er Saaret tørt og vædsker kun lidt, eller om det gaber meget, da bruges den stærkere Salve No. 9. Ved friske Saar paa Hovedet bør, naar de ikke ere ganske ubetydelige, Haaret tæt afklippes eller barberes omkring Saaret, og Blødningen ikke søges standset for hurtigt, især om der er Svindel, Mangel paa Samling eller Bevidstløshed; da kan endog en Aareladning være anvendelig tilligemed kolde Vandomslag paa Hovedet, som bør ligge høit.

Blødning kan ofte gjøre et Saar farligt. Stærk Blødning af mindre Saar standser almindelig ved Overgydning med koldt Vand (rent Søvand), ved at paatrykke Saaret Charpi eller Linned, dyppet i Brændevin eller Edikke, ved at paalægge Fyrsvamp (Knusk). Ved større Saar bør man forsøge at lade koldt Vand, aftrykket fra en Svamp, falde fra en Høide paa Saaret. Er en Pulsaare overskaaren, hvilket let kjendes af Blodets smukke høirøde Farve, af at det springer i en Straale, som standser og begynder igjen ved hvert Pulsslag, da er det bedst, naar det kolde Vand ikke vil standse Blødningen, at anvende Tryk paa den afskaarne Aares Ender i selve Saaret, hvilket udføres med en eller to Fingre, hvori holdes en til en fast Kugle sammenrullet Dot Charpi dyppet i Edikke, hvilken hurtigt omskiftes med en ny, naar den er gjennemblødet, uden derfor at ophøre med Trykket. Dette Tryk maa fortsættes uafladeligt og jevnt

i 1/4 til 1/2 Time, hvis ikke Blødningen forinden er standset, hvilket kan sees af, at Charpidotten ikke mere gjennemblødes. Vedbliver Blødningen fremdeles, maa Saaret fyldes med Charpi, dyppet i de blodstillende Draaber No. 10; derovenpaa lægges en Lærredscompresse, og, om Stedet tillader det, et fast anlagt Bind. Standser heller ikke dette Blødningen, kan man forsøge at anvende med Haanden et stærkere umiddelbart Tryk paa Saaret, og i Tilfælde, at Blodtabet derved standser, kan det endog blive nødvendigt, at fortsætte saadant Tryk Dage igjennem ved at lade Personerne, som udføre det, afløse. I yderste Tilfælde maa, hvis det paa Grund af Saarets Plads (Yderlemmerne) lader sig udføre, anvendes Tryk paa Pulsaaren i dens Løb til Saaret. Dette kan let skee paa enkelte Steder af Lemmerne, hvor Pulsen udvendig kan føles. Paa Armene kan saaledes Trykket anvendes paa den indvendige Side af Haandledet ved Tommelfingeren, i Albubøiningen, paa Overarmens indvendige og forreste Side nogle Tommer under Skulderbladet, og under Kravebenet i den Fordybning, som findes nær Skulderledet. Paa Benene kan Tryk lettest anvendes i Knæbøiningen noget opad imod Laarbenet, og paa den indvendige Del af Laaret lidt nedenfor Lysken. Trykket maa altid skee mellem Kroppen og Saaret, saa nær dette som muligt, og anvendes enten, om det kun behøves foreløbigt og for en kort Tid, med Tommelfingeren, eller med et haardtvundet Garnnøste eller et glat Stykke Træ, indlagt i en Lærredscompresse, som, naar det skal ligge længere, kan befæstes ved et fast ombundet Tørklæde eller Bind. Da et saadant Tryk hindrer Blodets fri Tilløb til Lemmet, kan det ikke uden Skade fortsættes længe, og maa derfor, især dersom Lemmet smerter og bliver ligesom dødt, atter løses efter nogle Timers Forløb for at see om Blødningen er standset. Paa Saaret kan imidlertid anbringes mere Charpi, dyppet i de blodstillende Draa-

ber No. 10, og Saaret lades derefter i Ro de første Par Dage efterat Blødningen er standset, indtil der kommer Materie i det. Den Syge maa under Alt dette, uden Hensyn til hvor Saaret er, ligge roligt, ikke have det varmt, og ikke nyde varme eller hidsende Næringsmidler.

Heftige Smerter, Rødhed omkring Saaret, Febergysninger, Trykken for Brystet, Beængstelse, Krampetrækninger, Brækning etc., som opstaa efter et friskt bibragt Saar, kommer almindeligt af, at Nerver, Sener eller Ledebaand ere beskadigede, eller af at indtrængte fremmede Legemer irritere Saaret. Naar man har forsøgt at udvaske Urenlighed eller fremmede Legemer, paalægges, naar Blødning ikke hindrer det, et varmt Grødomslag, som omskiftes i Begyndelsen hvert Qvarter eller halve Time, men siden, naar Smerterne ere standsede, sjeldnere. Grødomslag koges meget tynd af Havre- eller Byggryn, og indlægges omtrent $^1/_2$ Tomme tykt, at det ikke skal smerte ved sin Tyngde, i et tyndt gammelt Linnedstykke. Naar man uden at brænde sig kan taale at lægge det paa sit Kind, da er det passende varmt. Ved Trykken for Brystet, Brækning etc. gives 20 á 25 Hofmandsdraaber No. 11 hver 2den Time i Vand.

Naar Saaret enten har været forurenset, eller der er tabt saameget Substans, at Randene ikke kunne forenes, eller det er revet og dets Form vinklet, da kan man ikke haabe at helbrede det uden Forboldning. Man søger derfor kun løselig at forene Randene med Heftplaster og paalægger Charpi, tyndt bestrøget med Salven No. 9, hvilket, naar der har vist sig Materie i Saaret, ombyttes daglig. Paa samme Maade behandles de saakaldte gamle Saar (Raadsaar), som fornemlig findes paa Skinnebenene, og som, naar de ere slappe og ikke ville groe, desuden daglig ved Forbindingen kunne paastrøes Pulveret No. 12. Har et saadant Raadsaar varet meget længe, da bør foruden streng Diæt (Afholdenhed fra salte Spiser og stærke Drikke) for-

ordnes at drikke 1 á 2 Gange daglig en fuld Theekop af den bitre Thee No. 13.

Qvæstninger, Contusioner.

Disse bør, hvad enten de finde Sted med eller uden Saar, paalægges Linned, dyppet i koldt Vand (friskt koldt Søvand), koldt Vand og Edikke eller Brændeviin, som hyppig omskiftes, og, om de ere betydeligere, og Igler kan haves, paasættes strax 4 à 10 Igler i Nærheden af det qvæstede Sted, og Blødningen søges vedligeholdt ved Grødomslag. Ved betydeligere Qvæstninger, især af Hovedet, Ryggen, Brystet eller Maven er, naar Igler ikke haves, en Aareladning meget hensigtsmæssig, og efter Qvæstningens Beskaffenhed og den Syges Fuldblodighed tages da 1 á 2 Pægle Blod. Naar Hævelsen er falden, bevirkes Helbredelsen ved Indgnidning et Par Gange daglig af Sæbespiritus No. 14.

Forvridning.

Forvridning af et Led behandles ligesom Qvæstning. Rolighed er nødvendig for det forvredne Led, og det er meget gavnligt, efter den foreløbige Behandling, at understøtte det med et jevnt omgivende Bind.

Beenbrud.

Den første Betingelse for ethvert brukket Bens Helbredelse er Delens absolute Rolighed og Ubevægelighed, og det er derfor tilraadeligt, at den, som ombord i et Skib lider Benbrud, i den længste Tid af Curen holder Leiet, hvilket naturligvis ved Brud af Laaret eller Læggebenene siger sig selv. Den Syge afklædes, og, hvis det ikke kan skee uden Vold paa Benbrudet, bør Klæderne opklippes eller opskjæres, og bringes derpaa med Forsigtighed paa Leiet. Dette bør være tilstrækkeligt langt, til at han kan ligge fuldt udstrakt og saaledes, at der er Adgang til det fra begge Si-

der (en Rammekøie) og forsynet med jevne Madratser. Naar den Syge er bragt paa Leiet, hvorpaa iforveien er anbragt under Sædet et tørt sammenlagt Lagen (Stiklagen), bør man søge at bringe Lemmet saavidt muligt i sin naturlige Stilling, hvilket fornemlig skeer ved at anvende en maadelig Udstrækning, idet En omfatter det paa Leiet liggende Lem saalangt ovenfor Brudstedet, som det kan skee, medens en Anden paa samme Maade omfatter Lemmet nedenfor Brudet og strækker jevnt, medens den første holder imod. Under dette søger man ved et lempeligt Tryk med Fingeren at bringe fremstaaende Bensplinter eller Ender paa sin rette Plads. Forat see, hvorvidt Lemmet er bragt i sin naturlige Stilling, bør det tilsvarende Lem stedse haves for Øie. Er der Hævelse tilstede, bør Omslag af koldt Vand med eller uden Edikke anvendes, og ere Smerterne heftige samt den Syge meget kraftig og blodfuld, kan der foretages en Aareladning. Er Benbruddet forbundet med udvendigt Saar, da behandles dette paa almindelig Maade, og man bør ved Anlæggelse af Bandagen søge, saavidt muligt, at kunne have daglig Adgang til det uden derfor at behøve at løse Benbrudforbindingen. Man søger at holde Lemmet i sin naturlige Stilling ved omkring samme at anbringe Skinner. Disse kunne gjøres af tynde Træbretter 2 à 3 Tommer brede af hele Lemmets Længde, om det er Laar eller Læggebenene, som er brudt; men om det er Over- eller For-Armen, da kun saa lange som hver af disse. Istedetfor Træskinner kan ogsaa anvendes en efter Lemmet bøiet Plade af Zink eller Pap. Skinnerne bør ikke lægges mod det blotte Lem; men dette maa, om det er Laar- eller Læggebenet, først indlægges i et fra begge Ender sammenrullet Lagen, og, hvis det er Over- eller Underarmen, da bør Skinnerne indlægges i Linned og Armen om Brudstedet ligeledes omgives med et Stykke Linned. Ujevnheden eller de aabne Rum, som dannes ved Lemmets forskjellige Tykkelse, mellem dette og

Skinnerne udfyldes med smaa Poser af Stry eller fint utjæret Drev indlagt i Lærred. En saadan Pose lægges ved Brud af Underlemmerne altid ovenfor Hælen saaledes, at denne ikke hviler haardt mod Leiet, og en anden lægges under Knæet. Skinnerne fæstes derpaa stramt til Lemmet med flere brede Bændler, som knyttes om sig selv, saa at de lettelig kunne løses og strammes. Ved Brud af Armen lægges denne, foruden i ovenanførte Forbinding, i et saakaldet Fængsel. Et stort i Trekant lagt Klæde eller Tørklæde lægges nemlig saaledes om Underarmen, at de længste Spidser kunne bringes over Brystet om Halsen og der sammenknyttes. Den tredie Spids befæstes saaledes bag Albuen, at denne understøttes. Armen holdes derved i en saadan Stilling, at Underarmen, bedækket af Fængslet fra Haanden til Albuen, danner omtrent en ret Vinkel med Overarmen, dog bør Haanden i Regelen bæres noget høiere end Albuen.

Jo sjeldnere man behøver at røre ved eller omlægge Forbindingen, jo bedre og hurtigere gaar Helbredelsen for sig; men hver Gang man er nødsaget til at løse Forbindingen bør Lemmet paa ovenanførte Maade forsøges udstrakt, hvorved Forkortelse af Lemmet bedst undgaaes. Ved Brud af Underlemmerne er det tilstrækkeligt, at der sørges for Afføring hver 2 à 3 Dag, og det bør da skee, uden at Lemmet bevæges for meget (ved at ombytte Stiklagenet, eller helst ved Hjælp af Stikbækken.) Herefter bør Forbindingen eftersees og rettes paa. Under fuldkommen Rolighed er almindeligviis det brudte Ben lægt efter 6 á 8 Ugers Forløb, efter hvilken Tid maadelig og forsigtig Bevægelse kan tillades og Kuren fuldføres ved at opmyge de stive Sener og Ledemod med daglig Indgnidning af Sæbespiritus No. 14, efter at Benet hver Gang er afvasket med lunket Vand.

Brud af Krave- eller Nøgle-Benet forefalder oftere end af de andre Ben og læges lettere, naar man kun søger at holde det brudte Ben saavidt muligt i sin rette Stilling ved

at bringe Skulderen paa den Side Brudet er bagtil og opad, hvilket skeer ved at lægge en Pude af Stry eller utjæret Drev i Axelhulheden, anvende det ovenomtalte Fængsel noget stramt, og befæste Overarmen til Kroppen med et Bind eller stort Tørklæde, omkring Armen og Livet.

Klister- eller Stivelse-Bandage er, naar Hævelsen er faldet, meget hensigtsmæssig for Benbrud tilsøs; men den fordrer nøiere Beskrivelse end her kan gives, og den, som ikke kan have Anledning til at faa personlig Anvisning dertil af en Læge, maa lade sig nøie med ovenforklarede Maader.

Lemmer af Led.

Det er en feilagtig og skadelig Tro, at et Lem, som er gaaet af Led, nødvendig uopholdelig maa sættes i Led igjen. Lykkes det ikke ved lette Forsøg at sætte Lemmet i Led, da bør man, dersom man tør haabe uden altforlangt Ophold at faa Lægehjelp, ophøre med disse. Ved iagttaget Rolighed og passende Behandling kan et Lem være af Led 2 á 3 Dage, ja endog længere, uden at Besværligheden ved at bringe det i Led for Lægen derved synderlig forøges. Den Syge bør under disse Omstændigheder holde sig rolig, helst paa Leiet med Lemmet i en saadan Stilling, at det smerter saa lidt som muligt. Igler bør, om de kan haves, paasættes og koldt Vand som Omslag flittig bruges for at undgaa Hævelse eller faa den til at falde. Kan man imidlertid ikke snart vente Lægehjelp, maa man strax forsøge at trække Lemmet med Forsigtighed i Led, hvilket altid maa skee ved en jevn, fortsat, tilstrækkelig Udstrækning i en Retning, som omtrent følger den som Lemmet viser, naar den Syge holder det i den Stilling, hvori det smerter mindst. Trækningen foregaar bedst ved at en Person holder Lemmet fast foroven, i det han griber med begge Hænder om Enderne af et Haandklæde, som, naar Armen er af Led, er

bragt under Axelhulheden, og naar Benet er af Led er bragt om Lysken, og derved frembringer en Modstand ved en anden Person, der med begge Hænder omfatter Lemmet i dets hele Omkreds, saalangt som muligt nedenfor Ledet, og anvender en jevn vedholdende men kraftig Trækning. En tredie Person forsøger ved Tryk med Fingrene paa Ledet medens Udstrækningen foregaar, at hjælpe det i sin rette Stilling. Er Lemmet bragt i Led, hvilket kjendes, foruden paa den særegne Lyd naar Ledet springer i, fornemlig ved at Bevægelsen er fri og ikke smerter, da bør man i længere Tid holde Lemmet i Rolighed. Lykkes det derimod ikke ved faa gjentagne Forsøg at bringe Lemmet i Led, da er det bedst ganske at ophøre med disse, da Skaden ved voldsomme, urigtig anbragte forgjæves Forsøg lettelig bliver større, end om Lemmet ikke bringes i Led uden saadanne. Erfaring lærer nemlig, at Lemmet alligevel med Tiden som oftest ikke derfor bliver ganske ubevægeligt og ubrugeligt.

Bylder, Værkefingre og andre Hævelser.

Betydelige Hævelser bør, enten de ere opkomne efter udvendige Beskadigelser eller ikke, især om de smerte, paasættes 6 á 10 Igler, om de kunne haves. Er Hævelsen kommet, som det kaldes, af sig selv, da kan den kun være Gjenstand for Behandling af den Ulægekyndige, naar den viser sig at ville blive en Værk, Byld eller Kong. Man anvender da varme Grødomslag indtil Bylden bliver blød paa sit høieste Punkt, det er: bliver moden, da kan Grødomslaget ombyttes med Gummiplastret No. 15, som paastryges nyt Linned, omtrent saa tykt som Ryggen af et Penneknivsblad. Det maa være saa stort, at det strækker helt ud over Hævelsen og ombyttes 1 á 2 Gange daglig. Plasteret anvendes fremdeles efter at der er gaaet Hul paa Bylden; men i Midten af det klippes et Hul, som svarer til Aabningen i Bylden, over hvilket lægges Charpi, paastrøget Sal-

ven No, 9. Større Bylder og dybe Værkfingre bør aabnes strax de ere modne, uden at vente til der gaar Hul af sig selv, og dette kan skee med en Lanzet eller en skarp, spids Pennekniv. Man gjør Aabningen paa det mest fremstaaende blødeste Sted, ved Værkfingre langs efter Fingeren, saa dybt at der kommer Materie, og efter Byldens Størelse $^1/_4$ til over 1 Tomme lang. Opstaar paa et bestemt Sted eller paa forskjellige Steder af Legemet hyppige Konger eller Bylder, da behandles de hver især som ovenanført, men den Syge bør, idet han afholder sig fra salte og krydrede Spiser og stærke Drikke bruge 2 á 3 Kopper daglig af den blodrensende Thee No. 13.

Forbrænding.

De lettere Grader af Forbrænding, hvor der ikke er brændt Hul, helbredes let ved Badning, Neddypning i eller Omslag af koldt Vand, medens man stikker Hul med Spidsen af en Kniv eller Sax paa de Blærer, som Overhuden har dannet. Hvor Huden er berøvet sin Overhud, anvendes frisk Olie eller Salven No. 7, tyndt paastrøget Linned. Er der ved Forbrændingen opstaat Koldbrand, det er, at Huden er sort og sammenskrumpet, da anvendes Grødomslag indtil Brandskorpen er løst ved Forboldning, og siden anvendes Salven No. 7. Er en stor Overflade af Legemet, om ogsaa kun let, forbrændt, f. Ex. ved kogende Vand, da er det altid godt, ofte nødvendigt, at aarelade for at undgaa indvendige Betændelser. Man maa undgaa at forbrændte Dele, saasom Fingre og Tær, komme i directe Berørelse med hinanden, ved at mellemlægge Linned bestrøget med Salve eller Olie, da de i denne Tilstand ere meget villige til at voxe sammen.

Forfrysning og Frost.

Et forfrosset Menneske eller et enkelt forfrossent Lem

maa aldrig pludselig opvarmes; thi derved opstaar paa Lemmet Frostknuder, heftig Betændelse eller endog Kolbrand, og det stivfrosne Menneskes for hurtige Opvarmen vil uundgaaelig medføre Døden. For at gjenoplive en tilsyneladende Ihjelfrossen, maa Varmen efterhaanden, lidt efter lidt forøges. Først afklædes Legemet i et ikke opvarmet trækfrit Rum, gnides med Snee, eller indhylles i Tøi dyppet i koldt Vand, dog saaledes at Ansigtet er frit. Derefter gnides Legemet med mindre koldt (kuldslaat) Vand, blandet med Vin eller Brændevin, og, efter at være vel aftørret med et uldent Klæde, lægges det i en tør, maadelig opvarmet Køie. Nu anvendes Nyse- og Lugtemidler, medens Svælget irriteres med en Pennefjær, og koldt Vand stænkes i Hjertekulen. Mærker man Tegn til Liv, da opvarmes Luften lidt efter lidt, og, naar der kan svælges, gives milde opvarmende Drikke, saasom tynd Thee. Det enkelte Lem, som er forfrossent, behandles efter samme Princip; men man maa fare lempeligt med det, da Erfaring lærer, at Benene i denne Tilstand ere skjøre, og lettelig brække. Ved Frost forstaar man i Almindelighed Frostknuder eller Frostsaar og en rosenartet stærk kløende Betændelse i Huden, opkommet efter stærk Kulde, fornemlig paa Fødderne, Hænderne, Øre, Næse etc. I sin Opkomst behandles den bedst ved hyppig Gnidning med Sne eller Neddypning og Vaskning i koldt Vand, og ved i denne Tilstand at undgaa kunstig Varme. Siden bestryges Delene med en Blanding af Brændevin og Terpentinolie, eller med Tobaksolie, eller ved at bade dem med stærk Askelud, saa varm, som man kan taale det. Frostsaar læges godt ved Salven No. 9.

Skindøde Druknedes Opliven.

Det medicinske Selskab i Christiania har givet følgende Anvisning til skindøde Druknedes Behandling:

„Naar et Menneske er trukket op af Vandet og kun

giver svage Livstegn, eller ser ud som dødt; men dog ikke viser sikre Dødsmærker (Forraadnelse, Opsvulmen, Dødsstivhed) maa ingen Tid spildes, men Hjælp øieblikkelig anvendes:

a) Mund og Næse renses strax for Mudder og Slim.

b) Kroppen lægges over paa Maven og Ansigtet med noget fast (en Plankeende, en sammenlagt Frakke eller deslige) under Brystet, saa Hovedet kommer lidt lavere, for at det Vand, som muligen er kommet ind i Struben kan rinde ud. NB. at stille ham paa Hovedet eller hænge ham op ved Fødderne, er meget farligt.

c) De vaade Klæder ombyttes med tørre og varme saa hastig som muligt. De tilstedeværende maa afgive de fornødne Klædningstykker.

d) Er det Vinter eller ondt Veir bringes han i Hus eller Ly, liggende paa Siden paa en Bærebør, Stige eller andet saadant.

e) Man forsøger at bringe Aandedrættet igang saaledes: Kroppen lægges paa Ryggen, men saa at Hovedet og Overkroppen komme høit; en Mand stiller sig bag ham, griber med sine Hænder om hans Arme ved Albuerne og trækker dem langsomt, men kraftigt op over hans Hoved, fører dem saa lidt raskere ned igjen ved Siden af Kroppen, og trykker dem nogenlunde stærkt mod Siderne af Brystet. Dette gjentages uafladeligt, saa at Armene vexelvis strækkes opad og sænkes, omtrent saa tidt som et Menneske trækker Veiret, det vil sige 15 à 16 Gange i Minuttet.

f) Imidlertid maa Andre være i Værk med at gnide Kroppen og Lemmerne stærkt med varme Uldklæder eller tørre bare Hænder. Disse Midler maa, om fornødent gjøres, fortsættes 1 à 2 Timer uafbrudt. — — — Førend den Syge er bragt tillive, maa man aldeles ikke helde noget i ham."

Vender Livet tilbage bringes han i en tør opvarmet

Køie, og naar Synkning bliver mulig kan gives 25 Hofmandsdraaber No. 11 i lidt varmt Theevand eller Vand. Naar Livet er fuldkommen vendt tilbage; men der er Kuldegysninger og Ansigtet er blegt, kan et lidet Glas varm Grog eller varm Vin og Vand være til Nytte for at bringe Hududdunstningen i Virksomhed.

Dryppert.

Hvorvel Sygdomme, som ere Følge af urent Samleie, ere af saamegen Vigtighed, at de, om muligt altid, bør undergives en Læges Behandling, saa er det dog ofte, endog paa kortere Reiser, gavnligt, at man ombord kan anvende passelige Lægemidler mod den simple Dryppert. Er der betydelig Smerte og Spænding i Urinrøret, Lemmet stivt og hovent, Vandladningen smertende og besværlig, og Kjertlerne i Lysken ophovnede, da maa den Syge holde sig rolig paa Leiet, bruge flittigt Omslag af lunket Vand eller Grødomslag om Lemmet, og ved meget heftige Smerter kan nogle Igler om de haves, med Fordel anbringes paa Mellemkjødet eller i Lysken. Saalænge Udfloddet varer, er det høist nødvendigt at bære Pungen baade Dag og Nat opbunden i et Tørklæde eller Pungpose (Suspensorium). Diæten bør være streng og sparsom, og saalænge Smerterne vedvarer, bør den kun bestaa i Bygsuppe og andre slimede Drikke med fuldkommen Afholdenhed fra Kjødspiser og skarpe hidsende Næringsmidler. Naar de heftige Smerter ophører og Udfloddet er kommet igang, anvendes Draaberne No. 16, 25 à 35 Draaber 3 à 4 Gange daglig i Bygsuppe. Skulde der under Sygdommens Forløb komme Hævelse i nogen af Testiklerne, bør, under Iagttagelse af streng Rolighed, Hævelsen indgnides 2 Gange daglig med en Portion saa stor som en Hasselnød af Salven No. 17, og derover flittig omskiftes Grødomslag. Er Dryppert forenet med urene Saar et eller andet Sted af Lemmet, da behandles de som:

Chanker. Venerisk Syge.

Naar der efter urent Samleie opstaar Saar paa Lemmet, eller længere Tid efter Samleiet endog Saar omkring Endetarmen, i Svælget, eller andre Steder, da bør disse Tilfælde stedse behandles af en Læge, og den Syge pleies iland; men paa længere Reiser, hvor dette ikke kan skee, er det nødvendigt at vide nogen Besked om, hvilke Forholdsregler der midlertidig bør tages mod disse Onder. Saar paa Lemmet behandles ved Omslag af Charpi dyppet i Chlorvand, tillavet af Chlorkalk No. 3, en Theeske opløst i en Pægl kogt Vand, som ombyttes saa jevnlig, at de altid holdes fugtige og rene. Den Syge bør holde sig saa rolig som muligt, ialfald undgaa Anstrengelse og Forkjølelse, holde Diæt, kun nyde lind Kost og ialfald aldeles ikke nyde spirituøse Drikke. Skulde Saarene under denne Behandling enten udbrede sig eller holde sig uforandrede i længere Tid end 3 Uger, bør de hveranden Dag løselig bestryges med Helvedessten No. 8, og efter hver saadan Bestrygelse bedækkes med tør Charpi, istedetfor vædet med Chlorvand, og ombyttes nogle Gange daglig. Bestrygningen fortsættes, indtil Saarene tydelig begynde at gro, og gjentages senere, dersom deres Tilheling ikke længere skrider fremad, hvorefter igjen fortsættes med Charpi, dyppet i Chlorvand, indtil Saarene ere aldeles tilhelede. Skulde der opkomme Hævelse i Lysken med Smerte og Ømhed, bør denne indgnides Morgen og Aften med Salven No. 17, og vil den gaa over til en Byld, paalægges flittig Grødomslag, og den behandles derefter som en almindelig Byld. Viser der sig, efter at Chankersaaret er groet til, eller muligens allerede før, Hududslet, Ondt i Halsen eller Saar om Endetarmen, bör den Syge bruge Mixtur af Jodkalium No. 18, Pulveret paa en af de smaa Flasker opløst i en Pægl kogt koldt Vand, 3 à 4 Spiseskeer daglig, hvormed fortsættes saalænge til disse Tegn paa Sygdommen forsvinder.

Dog bør ikke mere end 6 af de smaa Flasker bruges ad Gangen, saaledes at der, efter at disse ere opbrugte, standses i 14 Dage, og derefter igjen fortsættes. I alle Tilfæsde bør en Læge, saavidt muligt raadspørges, da ingen Ulægekyndig forstaar at bedømme om Sygdommen er hævet eller ikke, og fordi den angivne Kuur kun i sjeldne Tilfælde formaar at bevirke fuldstændig Helbredelse. Fladlus, som ofte følge med den veneriske Syge, behandles ved flittige Vaskninger og stor Renlighed, og man kan med Fordel anvende saameget som en Ært af Salven No. 17 til Indgnidning hver Aften, hvilket afvaskes med Sæbe og lunket Vand, før det atter indgnides.

Skjørbug.

Kjendetegnene paa Skjørbug ere: Mathed, svampet, blaaligt kløende Tandkjød, løse Tænder, raadden Lugt af Munden, blegt opsvulmet Ansigt, Kortaandethed, blaa Pletter paa Arme og Ben, Hævelse i Fingrene, og, i høieste Grad, Blødninger af Mund, Næse og andre Dele, sortagtige blaalige letblødende Saar paa Benene etc. Skjørbug forebygges bedst ved Renlighed, Udluften og hyppig Vaskning af Skibsrummet, mineralske Røgninger, og ved at holde Mandskabet i jevn Bevægelse og tilfreds Sindsstemning under Nydelse af sunde og velconserverede Fødemidler, især af Planteriget (Grønsager, Surkaal, Poteter), hvor de kunne haves, og dertil godt bittert Øl. Det bedste Lægemiddel mod Skjørbug er Citronsaft, nemlig 1 à 2 indtil 4 og flere friske Citroner om Dagen, eller i Mangel af disse kogt Citronsaft eller andre sure Frugters Saft. Istedet herfor kan bruges 2 Spiseskeer fulde af Urterne No. 19, som gives et Opkog med $^1/_2$ Pot Øl, afsies og drikkes i Løbet af Dagen. Forresten ere de samme Midler, som tjene til at forebygge ogsaa hensigtsmæssige til at helbrede Skjørbug. De paa Benene opstaaede Saar behandles med Salve No. 9, paatrykt Citrontronsaft, eller

paastrøet Pulveret No. 12, hvilket ogsaa kan bruges som Tandpulver ved ophovnet Tandkjød og løse Tænder. Har man Syge, som lider af Skjørbug medens man ligger i Havn, da bør de have jevnlig Bevægelse i Land, og endog efter Omstændighederne tage midlertidigt Ophold der.

Feber.

Enhver Sygdom, som viser sig som Feber, det vil sige med afvexlende Frost og Hede, hurtig Puls (over 80 Slag i Minuttet), Træthed, Hovedpine, Tørst, Mangel paa Apetit, og Udygtighed til vante daglige Beskjæftigelser, bør, da det er umuligt for den Ulægekyndige at sætte sig ind i de forskjellige gradvise Forandringer i Behandlingen af de mange forskjellige Febre, saa meget mere behandles efter nedenstaaende Regler paa samme Maade, som et gunstigt Resultat af hvilkensomhelst Feber ved saadan Behandling er mulig. Enhver Febersyg bør, hvad stadigt Opholdssted angaar, saavidt muligt, adskilles fra de Sunde, holde Leiet, nyde tynd Drikke, nemlig rent koldt Vand, tynd Bygsuppe med Saft eller Edikke, koldt tyndt Theevand eller Limonade uden Vin, og aldeles ikke nyde faste eller nærende Spiser, og endnu mindre noget Hidsende, saalænge Feberen varer. Luften, hvor den Syge opholder sig, maa stedse holdes kjølig og ren (her er Brugen af Kulseil særdeles gavnlig). Den Syges Overbredsel maa være let (uldne Tæpper), og for Afføring maa sørges ialfald hver 2den Dag, om dertil trænges ved en Theeskee af Pulveret No. 20. Er Tungen meget uren, brunlig gul og der er ond Smag i Munden og Qvalme tilstede, da bør Curen begynde med Brækmidlet No. 21. Efter at Brækningen er begyndt, drikkes flittigt lunket Vand, for at lette den. Iøvrigt bruges Pulveret No. 22, en Theeske i Vand hver 2 eller 3 Timer efter Feberens Heftighed, eller 10 à 15 af Draaberne No. 23 i en Pægl kogt koldt Vand, tynd Bygsuppe eller Saft og Vand, hvoraf 1 à 2 Spiseskeer

hver eller hver 2 Time. Er der stærk Hovedpine eller endog Raseri tilstede, da anvendes vaade kolde Omslag paa Hovedet, og et Plaster af lige Dele Sennep og Mel, ældede sammen til en tynd Deig, paastrøget Linned omtrent af et Kortblads Størrelse, hver Aften vexelvis paa Læggene, paa Armene eller i Nakken, hvilket bliver liggende saalænge, indtil det smerter eller Huden under det bliver rød, i Reglen $^1/_2$ eller 1 Time. Man bør ofte undersøge Ryggen paa den Syge, om han bliver saar og øm af Liggen, og ser man, at Huden bliver rød, da vaskes den flittig med Brændevin og Vand. Opstaar der, efter længere Liggen paa Ryggen, virkelige Saar, behandles de som Raadsaar og paastrøs daglig Pulveret No. 12, idet man ved Puder eller Rullelagen søger at hindre, at der hviles paa Saaret. Først naar Apetiten virkelig indfinder sig igjen, maa tilstaaes nærende Spiser, først tynde Supper, siden lidt efter lidt fastere Næringsmidler, og aldrig Meget paa engang, men lidt og ofte. Er Feberen forbundet med Udslag, saasom Kopper, Meslinger, Skarlagensfeber etc., forholdes med den Syge som under de smitsomme Sygdomme anført (se Side 8). Feberen behandles iøvrigt paa den her angivne Maade; men den Angrebne bør, saalænge Udslaget viser sig i Huden, vogte sig for pludselig Afkjøling og Træk, og, dersom Huden senere afskaller, maa han, saalænge dette varer, ikke udsætter sig for fri Luft, især om den er kold. Koldfeber eller Sumpfeber behøver maaske særegen Omtale, da den, om Skibet har lagt ved en sumpig usund Kyst, hvor den grasserer, lettelig kan udbryde ombord. Den begynder som en almindelig Feber; men som oftest med et stærkt Kuldeanfald, som varer i et Par Timer, derpaa i ligesaa lang Tid brændende Hede med Hovedpine og Tørst, hvilke følges af en rigelig Sved med Lindring saaledes, at den Syge derefter føler sig frisk men mat, indtil Feberen atter indfinder sig. Dette gjentager sig som oftest hver 2 Dag, stundom Dagen efter og sjeldnere 2 Gange daglig, om-

trent ved samme Klokkeslet, dog oftest hver Gang noget tidligere end det foregaaende Anfald. Mellem Anfaldene kan den Syge være oppe, og, saavidt Matheden tillader det, arbeide. Under Kuldeanfaldet kan nydes varm Thee, under Heden koldt Vand, tynd Limonade eller Bygsuppe, og, naar Sveden indfinder sig, vedligeholder den ved at holde sig tildækket paa Leiet. Efter det første Feberanfald gives, hvis Afføring mangler eller Tungen er uren, Engelsk Salt No. 24; en Spiseske, opløst i et Vinglas varmt Vand tages paa engang, naar det er blevet koldt, eller en Spiseskee Laxerolie (No. 39), eller, hvis der tillige er Qvalme, Brækpulveret No. 21. Efter det 2det Anfald handles, om nødvendigt, paa samme Maade. Først efter det 3die Anfald kan man ansee det for vist, at Sygdommen er Koldfeber, og da gives, naar Sveden er forbi, et Chininpulver No. 25 hver 2 eller hver Time i Forhold til hvor langt Mellemrum der er mellem Anfaldene, saaledes at der kan være brugt mindst 6 og indtil 8 Pulvere inden næste Anfald, som da enten udebliver eller optræder svagere, i hvilket Tilfælde dog atter i Mellemrummet gives 6 à 8 Pulvere. Udebliver Feberen derpaa ganske, gives dog i den næste Tid som skulde være feberfri endnu 4 Pulvere. Efter 6 Dages Forløb gives atter 2 Pulvere, efter 13 Dages Forløb igjen 2 Pulvere, og endelig de sidste 2 Pulvere efter 20 Dages Forløb. Paa kortere Reiser behøver man ikke at stille Koldfeberen ved Chinin, men kan behandle den iøvrigt paa ovenanførte Maade indtil der er Anledning til at skaffe Lægehjælp fra Land.

Den gule Feber er almindelig under og især kort efter Regntiden i de tropiske Lande, fornemlig i Vestindien og det omliggende Fastland, og det er i denne Tid yderst farligt især for Fremmede at opholde sig der. Den optræder stundom som Koldfeber med feberfri Mellemrum, og behandles som denne, dog saaledes, at der strax ved første feberfri Mellemrum gives 2 à 4 Chininpulvere ad Gangen hver

eller hver 2 Time. Oftere viser den sig derimod vedvarende med stærk Feber, stor Mathed og Beængstelse, gul Farve i Huden, sort galdeagtig Opbrækning og lignende Udtømmelse ved Stolgang med hurtig indtrædende Vildelse, Raseri eller fuldkommen dösig ubevidst Henliggen. Man anvender strax et Brækpulver No. 21, og iøvrigt forholder man sig som foran ved Feber er forklaret, nemlig kolde vaade Omslag paa Hovedet, Sennepsplaster vexelvis paa Læggene, Armene eller i Nakken, 10 à 15 af Draaberne No. 23 i en Pægl Vand, Bygsuppe eller Saft og Vand etc. Her kommer de almindelige Forholdsregler mod smitsomme Sygdomme (Pag. 8) paa det strængeste i Udøvelse.

Cholera (Asiatisk).

Skulde nogen af Mandskabet, efter at Fartøiet har forladt cholerasmittef Sted, paa aaben Sø blive angrebet af Cholera, som ytrer sig ved voldsomme Brækninger og Diarrhoe, Kramper i Yderlemmerne, fornemlig Læggene, Kulde, blaaligt indfaldet Udseende, da gives 20 à 25 Kampherdraaber No. 26, til hvilket sættes 5 af Draaberne No. 27 i Vand, hver eller hver 2 Time. Dertil drikkes varm Bygsuppe, Thee med Cognac eller varm Toddy hver $^1/_4$ eller $^1/_2$ Time indtil Varmen vender tilbage. Samtidig anvendes store Sennepsplastre paa Underlivet, Gnidning med Børster eller varmt Uldtøi, eller med Kampherolie No. 28 med den bare Haand paa Yderlemmerne fornemlig Læggene. Er Varmen vendt tilbage, og Udtømmelserne dermed ophørte, standses med de hidsende Drikke og med Draaberne. Dersom der da indtræder Døsighed eller endog Vildelse, anvendes kolde Omslag paa Hovedet, eller endog 6 à 8 Igler i Tindingerne, om de haves. Diæten maa i flere Dage efter bestaa i tynd Suppe og opblødt Brød, men ikke Kjødmad eller faste Spiser. Her er det at samme Vigtighed som ved gul Feber, at iagttage alle Forholdsregler for at ikke Smitten

skal udbrede sig, nemlig, af Excrementer og det Opkastede strax kastes i Søen, de brugte Kar og det af den Syge smittede Linned, Senge- og Gangklæder vaskes og renses etc. (Pag. 8).

Cholerine, det er Brækning og Diarrho paa engang, som oftest forbundet med skjærende Smerter i Maven, kan, naar den er tilstede i høi Grad, vanskelig adskilles fra Cholera og bør behandles som denne; men i mildere Grad hæves den snart ved kun at nyde rent koldt Vand og 20 à 25 Kampherdraaber No. 26 hver eller hver 2 Time. Svækket Fordøielse og Mangel paa Appetit efter saadanne Sygdomme hæves ved Draaberne No. 29, 30 Draaber 3 à 4 Gange daglig i Vand.

Diarrhoe, Mavesyge.

Kan være tilstede uden Mavesmerter eller andre Tilfælde, og er da meget svækkende. Ofte er den forbundet med Trængen ved Stolgangen, og bør da først behandles med det afførende Pulver No. 20, og derefter anvendes enten Kampherdraaber No. 26, 15 à 20 Draaber, eller Mavedraaberne No. 29, 30 Draaber med 15 Kampherdraaber hver 2 eller 3 Time i Vand. Ere Smerterne ved Stolgangen stærke, eller Diarrhoen har varet meget længe, tilsættes Draaberne hver Gang 3 à 4 af Draaberne No. 27. Diæten bør bestaae i Risengrynssuppe, hvori noget Rødvin eller Portvin, som ogsaa kan gives Spiseskevis nogle Gange daglig. Bliver Trængningen til Stolgangen ved, og om der følger Blod og Slim med (Blodgang), da bør det afførende Pulver bruges hver eller hver 2 Dag under den stadige Brug af Draaberne.

Colik og Mavekrampe.

Ved hæftige sammentrækkende Smerter i Maven bør, hvor Afføringen ikke er god eller aldeles mangler, først gives Engelsk Salt No. 24 eller Pulveret No. 20, og naar dette har virket gives 20 à 30 Draaber af Dyvelsdrækdraa-

berne No. 30, med 15 à 20 Kampherdraaber No. 26 hver 2 eller 3 Time. Paa Maven kan imidlertid strax indgnides Kampherolien No. 28, og paalægges opvarmet uldent Tøi, eller et Grødomslag, saa varmt som det kan taales. Ere Smerterne meget vedholdende og heftige, da kan en Aareladning gjøre Nytte. Den, som ofte er udsat for Mavekrampe, bør anlægge og altid bruge et uldent Mavebelte. Det hænder, at man, især efter at man har været vaad og havt megen Strabadse, føler sig flau, har Mangel paa Apetit og lette Mavesmerter, da kan en Theskee af Draaberne No. 31, almindelige bitre Mavedraaber i Vand, Vin eller Brændevin gjøre gogt. De kunne ogsaa bruges som et Præservativ mod Skjørbug, og maa da tages et Par Gange daglig.

Forstoppelse.

Mangel paa Afføring bør, naar den er mere haardnakket eller har varet længe, behandles med Laxerpulveret No. 32, som bedst gives fastende, hvorefter Intet maa nydes den Dag uden kogt Øllebrød eller lidt tynd Suppe. Enhver Mangel paa daglig eller tilvant Afføring behandles med Engelsk Salt No. 24 eller med Pulveret No. 20 eller ved Laxerolie No. 39. Ved enhver Sygdom bör paasees, at den Syge har Afføring hver 2 Dag, hvad enten han nyder Noget eller ikke.

Blodspytning, Blodhoste, Blodbrækning.

Naar en indre Blødning opstaar og viser sig enten ved Hoste, Brækning eller paa anden Maade, da bør, saafremt Blødningen ikke er ganske ubetydelig og hvis den Syge er ung og blodfuld, strax ved Aareladning tages 1 Pægl til $^1/_2$ Pot Blod. Den Syge bør holde sig aldeles rolig paa et saavidt muligt kjøligt Leie med intet eller meget tyndt og let Overdække og kun nyde koldt Vand og kold Bygsuppe med sur Saft eller Edikke. Af Draaberne No. 23 tages 8 Draaber i Vand hver Time og siden, naar Blødningen er standset, hver 2den Time og sjeldnere. For Afføring sør-

ges ved engelsk Salt No. 24. Dette Forhold bør iagttages mindst 3 Dage efter at Blødningen er standset, og især bør undgaaes varme og faste Næringsmidler.

Hold og Sting.

Fastsiddende Smerter (som ikke forandre Sted, og ikke ophøre og komme igjen) i Brystet, Ryggen eller Maven, hvorved Aandedrættet besværes saaledes, at man ikke kan trække Aanden dybt uden, at det smerter, kunne forsøges hævet ved Rolighed og Anbringelsen af et Sennepsplaster eller en Uldklud dyppet i Terpentinolie (No. 40), der bliver liggende $^3/_4$—1 Time. Skulde Smerterne være meget hæftige og der samtidig en stærk Feber kan en Aareladning være hensigtsmæssig; der tages da 1 à 2 Pægle Blod efter Fuldblodigheden og Smerternes Heftighed. Siden kan paa det smertende Sted sættes Igler, om de haves, og Blødningen vedligeholdes med Grødomslag. Er Smerten herefter endnu ikke ganske borte, kan paany anvendes et Sennepsplaster eller Terpentinomslag paa det smertende Sted. Selv om Afføring ikke ganske mangler, bør gives afførende Midler, nemlig Engelsk Salt No. 24. Diæten bør bestaa i lunkne tynde Drikke, og, om Smerterne senere skulde flytte sig, og der opstaar flyvende Smerter i Lemmerne eller Forkjølelsestilfælde eller det hovedsagelig er Brystet som lider, da gives 15 à 20 af hver af Draaberne No. 26 og No. 33 hver 2 eller 3 Time i Vand.

Rheumatisme, Forkjølelse, Halssyge.

Hvor der er heftig Snue, Hoste, Riven i Lemmerne eller smertefuld Bevægelighed af et Led, vanskelig Synken, Hæshed, Halssmerter eller andre Forkjølelsestilfælde, bør den Syge ty til Leiet, holde Diæt, drikke jevnlig varm Thee eller Bygsuppe og tage 20 à 25 Draaber af Kampherdraaberne No. 26 hver 2 eller 3 Time. Hvis der tillige er Feber med

Frysetogter og Hovedpine kan tages af Draaberne No. 26 og No. 33, 15 à 20 Draaber af hver sammenblandede hver 2 eller 3 Time i Vand. Det smertende Sted, f. Ex. Halsen indgnides med Kampherolie No. 28 eller Terpentinolie No. 40 et Par Gange daglig og paalægges Flanel eller uldent Tøi. En egen Slags smitsom Halssyge gaar almindelig under Navn af Throndhjemsk Halsesyge, og da den er en Sygdom af langt større Betydning, maa det være af Vigtighed, at kunde kjende den fra den simple Halsesyge. Ved at efterse indvendig i Halsen vil man finde, især til Siderne (Mandlerne), men ogsaa paa Drøvlen og andre Steder i Svælget, et hvidt eller graat skindagtigt Belæg, medens det øvrige er opsvulmet og mørkerødt. Synkningen er besværlig og smertefuld, dog ofte i mindre Grad end i simpel Halssyge. Der er en stinkende Lugt af Munden, og en øm Hævelse udvendig paa Halsen under Ørene og bag Randen af Kjævebenene. Dertil følger som oftest Mathed, almindeligt Ildebefindende og Feber. Behandlingen bestaar i at berøre det hvide Belæg og især de omliggende røde og svulne Dele af Svælget med en Pensel, dyppet i Helvedesstens-Opløsningen No. 34, og at gjentage dette 2de Gange, — ikke oftere — i Døgnet. Det bør bemærkes, at der efter Penslingen ogsaa opstaa hvide Pletter; men disse ere gjerne tyndere, renere hvide, og have ikke det skindagtige Udseende som det ved Sygdommen frembragte Belæg, der ogsaa alene gjør Penslingen nødvendig. Munden og Svælget bør desuden flittig udskylles med Alunvand, en Theskee Alun No. 35 til en Pægl Vand, og udvendig paa Halsen kan lægges en Uldklud tykt paasmurt Grønsæbe, som ligger indtil Huden bliver rød, eller et varmt Grødomslag, som flittig omskiftes. Indvendig bør gives af Draaberne No. 10 (Jerndraaber) 10 à 15 Draaber i Vand hver 3 Time. Skulde Hæshed, tør skraldende Hoste og besværet pibende Aandedræt indfinde sig, bør et Brækmiddel No. 21 gives, og man bør vedblive med varmt Grød-

omslag om Halsen. Efter denne Sygdom kan opstaa et Slags Lamhed i Svælget, forbundet med besværlig Synkning etc. og hermed anvendes Vaskninger udvendig og Gurglen indvendig med koldt Vand, god nærende Kost og Vin. Da Sygdommen ansees for smitsom, bør den Angrebne, saavidt ske kan, afsondres fra de Friske, og man bør vøre opmærksom paa ethvert begyndende Halsonde.

Orm og Ormetilfælde.

Afvexlende Smerter i Maven, fornemlig naar man er hungrig, Stikken omkring Navlen, stor opsvulmet Mave, unaturlig stærk Apetit eller sjeldnere Mangel paa Apetit, blegt Udseende, blaa Ringe om Øinene, udvidede store Øiepupiller og stærk Kløe i Næsen ere væsentlige Tilfælde, som hos unge Mennesker give Mistanke om Indvoldsorme. For den øieblikkelige Lindring af Tilfældene kan med Nytte gives af Dyvelsdrækdraaberne No. 30, 30 til 60 Draaber; men til en ordentlig Ormekur hører en Theskee af Ormepulveret No. 36 hver Morgen fastende i 8 Dage, og den 9de Dag Laxerpulveret No. 32 fastende (se Forstoppelse). Denne Cur gjentages da efter 2 à 3 Dages Forløb; men bør i Reglen ikke anvendes uden at Orm virkelig er afgaaet, og det saaledes nogenledes bestemt er antydet, at de omtalte Tilfælde virkelig skrive sig fra disse. De kunue nemlig ogsaa opstaa af formegen eller usund Spise, og helbredes da ved forsigtigere Diæt og linde Afføringsmidler.

Tillæg vedkommende Emigrantskibe.

Saalænge det ikke er lovbestemt, at Læge skal medfølge saadanne Skibe, hvis Besætning af Passagerer for en Del udgjøre Qvinder og Børn, udfordre nogle dem særegne Forhold særskilt Omtale, nemlig:

1. Svangerskab.
2. Fødsel.
3. Barselseng.
4. Behandling af nyfødte Børn.
5. Sygdomstilfælde hos spæde Børn.

Svangerskab.

Den svangre Qvinde bør skaanes for hvilketsomhelst strængt Arbeide, fornemlig Bæren og Løften af Byrder, undgaa stærke Sindsbevægelser, atholde sig fra stærke, hidsende ufordøielige Næringsmidler, opholde sig meget i frisk fri Luft, have jevn maadelig Bevægelse, være passende varmt ikke stramt paaklædt. Hun bør, især henved den Tid, da hun skal føde, naar ikke Nødvendigheden fordrer det, ikke bruge andre Medicamenter end for om fornødiges at skaffe sig daglig Afføring, hvortil da kan anvendes Engelsk Salt (No. 24) eller Pulveret (No. 20) eller Laxerolie (No. 39). Da det ombord er af megen Vigtighed, at Barselqvinden kan give Bryst, bør Opmærksomheden itide være henvendt paa, at Brystvorterne ere skikkede dertil. Man maa sørge for, at Brysterne ikke trykkes ved Beklædningen, og, har den

Svangre ikke født før, da er det gavnligt, især om Brystvorterne ere smaa og fladtrykte, at de udsuges af et andet Fruentimmer et Par eller flere Gange daglig, og derefter afvaskes med Brændevin og Vand. Urinladningen bliver stundom, især i staaende Stilling, i den sidste Tid af Svangerskabet besværlig, og da forsøges Leie paa Ryggen med ophøiet Sæde, og, om dette ikke alene hjælper, varmt Grødomslag over Fødselsdelene og den nederste Del af Underlivet, Indgnidning af Kampherolie (No. 28), at drikke tynd varm Thee. Blødning fra Fødselsdelene i de første Maaneder af Svangerskabet er ofte et Tegn paa en begyndende Abort (umoden Fødsel). Den Svangre bør da strax ligge rolig paa Ryggen paa et saavidt muligt kjøligt Leie med meget tyndt Overdække, kun nyde koldt Vand og kold Bygsuppe med suur Saft eller Edikke. Af de sure Draaber (No. 23) tages 8 Draaber i Vand hver Time, og efter at Blødningen er standset hver 2 Time og sjeldnere. Er Blødningen stærk, kan tilsættes 30 Caneeldraaber (No. 37). For Afføring bør sørges ved Engelsk Salt (No. 24). Dette rolige og kjølige Forhold bør iagttages i længere Tid efter Blødningens Beskaffenhed, og mindst 3 Dage, efter at den ganske er ophørt. Efter en Abort (umoden Fødsel) behandles Konen, som efter en almindelig Barselseng. Indtræffer Blødningen under den sidste Tid af Svangerskabet, da bør Konen vedblive at holde Leiet, og efter dens Mængde endog gives kolde Omslag paa Fødselsdelene.

Fødsel.

Naar de første Fødselssmerter (Veer) indfinde sig, bør man have paa rede Haand: 1) Sax til at overklippe Navlesnoren, et Par stærke Bomuldstraade til at underbinde den med. 2) Sure Draaber (No. 23) og Kaneeldraaber (No. 37). 3) Koldt Vand og Edikke, og varmt Vand nok til at give Barnet varmt Bad. 4) Rent, afdampet eller opvarmet Tøi

til Kone og Barn, hvoriblandt Underlivsbind (et enkelt Lagen), bredt nok til at gaa vel om Konens Liv, og Navlebind til Barnet. 5) Leiet, hvor Fødselen skal foregaa. Dette kan beredes i Konens egen Køie, især om der er Adgang til den fra begge Sider, eller i en Sopha uden Ryg, eller paa selve Dækket (Gulvet) i Rummet. Hvor et særskilt Leie til Fødselen kan haves, bør det benyttes; thi da kan det Leie, hvor Konen skal tilbringe Barselsengen, holdes rent og rede. Fødselsleiet bør tillaves af Madrasser noget høit for Hovedet, og der hvor Sædet kommer til at ligge maa ikke være for blødt, men derimod en Ophøining, frembragt ved sammenlagte Lagener, hvorunder Voxdug eller et Stykke Pressening for at optage Fugtigheden. Fødselsleiet maa have et fast Støttepunkt til at stemme Konens Fødder imod, og være forsynet med et Par stærke Baand, hvori hun kan holde sig.

Da der ombord i Emigrantskibe i Regelen vil være tilstrækkelig Fruentimmerhjælp at erholde, bør der udvælges et Par til at assistere, helst blandt dem, som selv have født, foruden den, som paatager sig at udføre den egentlige Gjordemoder-Forretning, og som ikke alene bør have født selv, men ogsaa oftere har været tilstede ved Fødsler. Indtil Frugtvandet afgaar, hvorom man bør underrette en Førstefødende for at hun ikke skal forskrækkes, kan den Fødende ligge, sidde eller gaa omkring som hun selv vil; men naar det afgaar eller er afgaaet, da bør hun indtage sin Plads paa Fødselsleiet saaledes, at Sædet ligger noget høit med den nederste Del frit, Knæerne fjernes en god halv Alen fra hinanden, og understøttes under Veerne af Medhjælperne, som ogsaa da kunne lette op under Lænderne enten med den ene Haand eller ved et understukket Klæde.

Naar Hovedet nærmer sig Udgangen, udspændes Mellemkjødet (mellem Fødselsdelene og Aabningen af Endetarmen), og dette bør da understøttes, at det ikke skal briste

medens Hovedet gaar igjennem. Dette skeer ved at lægge den flade Haand over Mellemkjødet med Fingrene bagtil og holde svagt imod under Veerne, dog uden at anvende saadant Tryk, at Hovedet derved holdes tilbage. Naar Hovedet er født, kommer ofte Skuldrene strax og derefter det øvrige Legeme; men stundom varer det flere Minutter, inden Skuldrene følger efter, indtil der kommer nye Veer. I dette Tilfælde bør man undersøge, om Barnets Mund og Næse er tilstoppet af Slim, hvilket da borttages med Spidsen af Lillefingeren eller en Pennefjær, og om Navlesnoren er slynget om Halsen. Er Navlesnoren slynget om Halsen og strammet om den, bør man søge at løse den ved at trække lempeligt i den Del, som mærkes lettest eftergivende, og forsøge enten at bringe den ud over Hovedet eller ned over langs Ryggen. Mellemkjødet understøttes fremdeles, indtil Skuldrene ere udtraadte, med den ene Haand, medens Hovedet løselig hviler i den anden Haand, uden at der holdes for Næse eller Mund. Efter at hele Fosteret er født, kan Konens Laar sluttes nærmere sammen, idet Fosteret lægges tversover dem med Ansigtet opad, og Navlen mod Konens Fødselsdele saaledes, at ikke Navlesnoren strammes. Hvis der er Banken i Navlesnoren (Pulsation), men Barnet hverken aander eller skriger, renses Mund og Næse for Slim, hvorefter man underbinder og afklipper Navlesnoren, hvilket bør ske strax, om Barnet aander eller skriger raskt. Man fører en af de beredte stærke Bomuldstraade om Navlesnoren omtrent 3 Fingerbreder fra Barnets Underliv og knytter den fast med en god Knude, hvorefter den føres endnu engang om Navlesnoren og knyttes paa den modsatte Side. Med Saxen overklippes nu Navlesnoren en god Tomme nærmere Konen end Ombindingen. Snart efter Barnets Fødsel begynder Efterbyrdsveerne, hvorved Efterbyrden (Moderkagen) udskydes, og under hvilke kommer en Deel Blod, idet den løsner. Man kan nu vikle den afklippede Snor lemfældigt

om et Par Fingre af den ene Haand, medens man med den anden Haands Mellem- og Pegefinger undersøger om man kan føle Moderkagen indenfor Fødselsdelene, og naar man kan dette, maa man anvende en svag Trækning i Navlesnoren indtil Moderkagen modtages i den flade Haand. Naar Fødselen saaledes er fuldkommen færdig, anlægges om Konens Underliv det tilberedte brede Bind, Fødselsdelene afvaskes forsigtigt med lunket Vand og bedækkes med opvarmet Linned, hvorpaa Laarene sluttes sammen. Nu kan Konen med Forsigtighed bæres paa det for hende tilberedte Leie, om ikke Fødselen er foregaaet der. Dette bør være forsynet med rene velafdampede Sengklæder (helst Madrasser), under Sædet et sammenlagt Lagen (Stiklagen), hvorunder Voxdug eller et Stykke Pressenning for at optage Fugtighed. Konen, som bør overdækkes nogenlunde varmt, føler da almindelig Trang til Roe og Søvn, under hvilken udbryder en lind Sved, som er hende meget gavnlig. Nu, eller, om fornøden Hjælp haves, strax Navlesnoren er afklippet, bringes Barnet i et Trug eller andet lidet Kar med lunket Vand og afvaskes med en Svamp eller et Stykke Linned og hvid Sæbe for at rense Legemets Hudfolder for Slim. Naar Barnet er rent og aftørret, vikles den afskaarne Navlesnor ind i en Linnedlap besmurt med Olie eller Talg, lægges opad Underlivet og befæstes med Navlebindet, der dog ikke maa anlægges for fast. Dernæst iføres det sine Klæder og lægges enten til Moderen eller i det for Barnet bestemte Leie. Dette er Fødselens Gang og Behandling under den sædvanlige og regelmæssige Tilstand, hvor stedse Barnets Hoved først træder frem; men ogsaa andre Dele af Fostret, saasom Fødderne, Sædet, en Arm, kunne frembyde sig først, og derved bliver Fødselen langsommere og farligere saavel for Konen som for Barnets Liv. Man maa ogsaa da, med Iagttagelse af hvad forhen anført, i et Skib overlade Fødselen til Naturen, som ogsaa endnu kan lede Alt til et godt Resultat,

hvis der ikke hændelsesvis skulde være noget Fruentimmer ombord, som forhen har været tilstede ved saadan uregelmæssig Fødsel og tør anvende den Hjælp, som hun forhen har seet anvendt. Blødning fra Fødselsdelene før Efterbyrden er udstødt behøver kun at behandles hvis den er i høiere Grad tilstede, og der gives da 8 af de sure Draaber (No. 23) eller 30 Kaneeldraaber (No. 37), medens man gnider sagte med en kold Haand paa Underlivet. Bliver Blødningen, ved efterat Efterbyrden er kommet eller den opstaar senere, og det viser sig, at Konen bliver bleg, gisper, har Susen for Ørene, Dunkelhed for Øinene, Angst, Trykning for Brystet, kolde Hænder og Fødder samt Tilbøielighed til Besvimelse, sørges for at hendes Opholdssted er luftigt og kjøligt. Leiet redes ophøiet under Sædet, lavt med Overkroppen. Underlivet gnides lempeligt med den flade Haand. Draaberne No. 23 gives 8 à 10 hver halve til hver Time, Kaneeldraaberne No. 37 hver $^1/_4$ til $^1/_2$ Time. Fødselsdelene bades med koldt Vand og Edikke og i Nødsfald gives kolde Vandomslag paa Underlivet. Patning af Brystvorterne ved Barnet eller en Anden kan ofte virke gavnligt. Til Oplivning kan gives 15 à 25 Hofmandsdraaber (No. 11) i Vand eller paa Sukker.

Barselseng.

I nogen Tid efter Fødselen vedbliver et Udflod af Fødselsdelene, som i de første 3 à 4 Dage mest er blodigt (den røde Barselrenselse), men senere bliver vandagtig og slimet (den hvide Barselrenselse), og først ophører ganske efter nogle Ugers Forløb. Efter Fødselen, ja endog under denne begynder Melken at strømme til Brysterne, og der opstaar da stundom Kuldegysninger, Hede og Tørst, hvilket kaldes Melkefeber, som dog ofte kan udeblive eller kun være i ringere Grad tilstede, naar Brysterne pattes eller iforveien ere udsugede saaledes, at Melken flyder let ud. Imedens Barselrenselsen vedbliver bør Lintøiet under Konens Sæde skiftes

et Par Gange daglig. I Barselkonens Opholdssted bør der skaffes frisk Luft dog uden Træk. I de første 2 à 3 Dage bør Konens Næring kun bestaae i Bygsuppe eller Havresuppe med Kavring, Hvedekjæx eller usyret Brød, dog kan hun, om hun er meget svag efter Blodtab, tillige gives lidt tynd Kjødsuppe eller Øllebrød. Er Melken kommen i Brysterne og Barnet patter godt, kan der efterhaanden gives rigeligere Næring, saasom Theevand, Grød, Fiske- og Kjødspiser (ferske hermetiske), og om hun fremdeles er meget svag, god Viin Spiseskevis. Først 2 Dage efter Fødselen behøver man at tænke paa Afføring, hvis der har været sørget for den før Forløsningen, og anvendes da Laxerolie (No. 39) eller Pulveret No. 20. Hos Førstefødende og kraftige Fruentimmer er det rigtigst at lægge Barnet til Brystet et Par Timer efter Fødselen, og allerede nogle Gange i de første 24 Timer; hos svage Koner med ringe eller ingen Spænding i Brysterne bør det derimod ske senere og sjeldnere. Formaar Barnet i den første Tid ikke at patte, bør Brysterne, naar de ere fulde, snarest muligt udpattes af en Anden. Hvergang Barnet har diet, bør Brystvorterne afvaskes med rent Vand eller Vand, hvori lidt Brændevin. Moderen bør skifte med Brysterne, og lade hengaa nogle Timer mellem hver Gang Barnet lægges til. Før mellem 7 og 9 Dag bør ingen Barselkone forlade Leiet selv paa kortere Tid, og hun bør da altid begynde med at sidde oppe en liden Stund og forlænge den hver Dag, indtil hun efter 2 à 3 Uger efter Veirets og Aarstidens Beskaffenhed igjen kan komme i fri Luft. Rede og pynte sit Haar bør Barselkonkn ikke selv udføre første Gang, og det bør heller ikke skee, før hun har begyndt at sidde oppe.

Nyfødte Børns Pleie.

Renlighed er en nødvendig Betingelse for at det nyfødte Barn kan trives. Det bør derfor daglig bades eller vaskes

i lunket Vand, som for at styrke Barnets Hud efterhaanden gjøres koldere. Lintøiet om Underkroppen (Bleen) bør oftere skiftes, og Huden afvaskes, naar Barnet har gjort sig urent, hvorved Hudløshed bedst undgaaes. Linnedlappen om Navlesnoren omskiftes daglig, indtil Resten falder af imellem 5te og 10 Dag, og derpaa lægges over Navleringen et Stykke Linned tyndt paasmurt Salven No. 7, som skiftes daglig, indtil den ikke mere vædsker og er fuldkommen tilhelet. Det nyfødte Barns Afføring befordres bedst ved Modermælken, og, kun naar denne ikke virker tilstrækkeligt, bør gives en liden Theskee eller en Knivsod Børnepulver (No. 38). Det nyfødte Barns eneste Næring bør være Moderens Melk, dog kan man, om der i de første Dage kun strømmer lidet Melk til, give Barnet theskevis lidt lunket Sukkervand af hvidt Sukker. Efter 1 à 2 Ugers Forløb, og, om der er lidet Modermelk at faa, endog før, kan gives en til to Gange om Dagen lidt tynd Grød af Hvedekavring eller tørret Hvedebrød, paagydt kogt Vand og lidt Sukker, hvilket ogsaa kan gives som Taate. Er der Omstændigheder, som hindre Moderen i at give Die, kan der paa et Emigrantskib maaske være Anledning til at faa Amme, eller, i heldigt Tilfælde haves Melk af en Koe eller Gjed, som da i Begyndelsen opspedes med indtil dobbelt saameget kogt lunket Vand, tilsat lidt Sukker og gives af en Skee, et lidet Kruus (Andenæb) eller af en Flaske. Kan Barnet hverken skaffes Amme eller anden Melk, da bliver det vistnok vanskeligt at ernære. Man maa da koge en Suppe af finstødt Kavring eller tørret Hvedebrød, eller Sagogryn eller Salep eller i Nødstilfælde af Byg og Havregrød med Vand og tilsætte lidt Sukker. Denne Suppe maa afsies og gives ikke tykkere end Melk. Har man Æg, kan en raa Æggeblomme udrørt med Vand og lidt Sukker gives Barnet ved Siden deraf. Er Afføringen, hvorfor daglig maa sørges ved Pulveret No. 38, ikke god, og Barnet er svagt, kan tidlig til Suppen sættes lidt godt Øl, og efter

3 à 4 Ugers Forløb, om det kan haves, lidt tynd fersk Kjødsuppe (hermetisk).

Naar et Barn ikke strax efter Fødselen viser aabenbare Livstegn, aander eller skriger, maa det kun ansees for dødt, hvis der viser sig Tegn paa Forraadnelse. Er der ingen eller kun svage Livstegn, lader man, som omtalt, det nyfødte Barn ligge nogle Minutter med Navlesnoren uden at afklippe den, hvis der er Puls (Banken) i den, medens man søger at rense Mund og Næse for Slim. Dersom derefter Aandedrættet ikke kommer igang, og Barnet seer opsvulmet og blaat ud i Ansigtet, kan man overklippe Navlesnoren paa det angivne Sted uden at underbinde den, og lade udflyde 1 til 2 Spiseskeer Blod, hvorefter den ombindes, idet man holder om Navlesnoren mod Navlen. Derefter sprøiter man eller ihelder en Straale koldt Vand i Hjertekulen, holder Barnet under Armene og svinger det i Luften, giver det med flad Haand et maadeligt Slag i Rumpen, og bringer det i varmt Bad, som bør haves i Beredskab. Badet bør være 28 à 30 Grader Reaumur, eller saa varmt, at det føles behageligt for den blottede Arm, og Badekarret stort nok til at Vandet kan dække den hele Krop. I Badet holdes Hovedet oppe med en Haand om Nakken, medens man med den anden afvexlende sammentrykker og udvider Brystet og gnider Ryggen med et Stykke Uldent eller en blød Børste. I Mellemrum løftes Barnet lidt op, saa at Brystet kommer over Vandet og til samme Tid sprøites eller heldes høit en stærk Straale koldt Vand i Hjertekulen.

Med disse Oplivningsforsøg bør man ufortrødent afvexlende vedblive, saalænge der er noget Haab om, at Livet kan komme igang. Saalænge Huden forandrer Farve ved Gnidningen, eller der er endog det mindste Spor til Aandedræt, er Livet sikkert ikke borte. Lykkes det ikke ved disse Bestræbelser at kalde Livet tilbage og at fremkalde vedvarende Aandedræt, bør Barnet indhylles i opvarmede

Klæder, med Munden fri, og lades i Ro et Par Timer, da Bad og de øvrige Oplivningsforsøg igjen kunne fortsættes.

For tidlig fødte eller meget svage Børn maa i den første Tid pleies med megen Omhyggelighed. For at holde Livsvarmen vedlige, kan det være nødvendigt at omvikle dem med Vat (Bomuld) og anvende Krukker fyldte med varmt Vand flere Steder mellem Sengklæderne. Er Barnet for svagt til at tage Brystet, bør det øves i at patte paa Finger og gives Taate og lidt Modermelk theskevis, hvilket ofte synkes lettere, naar den heldes gjennem Næsen.

Sygdomme hos nyfødte Børn.

Det træffer ikke sjeldent at nyfødte Børn have Gulsot, at nemlig Huden og det hvide af Øinene har guul Farve. Det gives da et til to varme Bad om Dagen, og selv om ikke Afføring mangler $^1/_2$ Theske Børnepulver (No. 38) daglig. Mavekneb viser sig ved at Barnet er uroligt, skriger, fortrækker Munden i Søvne til et Smiil, trækker Benene op imod Underlivet. Et varmt Bad virker fortrinligt herimod, og efter Badet opvarmet Uldent gjennemtrukket med Olie om Underlivet. En liden ($^1/_2$) Theske Barnepulver (No. 38) gives Morgen og Aften, hvis Stolgangen er sparsom; men er den hyppig, tynd og grøn gives 3 à 4 Hofmandsdraaber (No. 11) med 6 à 12 Rabarberdraaber (No. 29) 2 à 3 Gange daglig i en Theske Vand.

Trøske (Mundskolle) kaldes et graahvidt Belæg paa Tungen og inde i Munden, enten plettevis eller over en større Deel. Det bedste Forebyggelsesmiddel er stor Renlighed, saaledes Afvaskning af Brystvorterne hver Gang Barnet skal lægges og har lagt ved Brystet. Ligeledes bør Barnets Mund renses ved en liden vaad Lærredslap. Trøsken behandles iøvrigt som Mavekneb, hvilken somoftes følger med den.

Hudløshed viser sig fornemlig i Lyskerne, om Fødsels-

delene, i Sædet, i Axelhulhederne og bag Ørene. Den forebygges og behandles bedst ved Renlighed, nemlig ved flere Gange om Dagen at løse og vaske Barnet med lidt efter lidt tilvandt, maadeligt koldt Vand, at skifte tørt Linned hver Gang Barnet har gjort sig vaad eller uren. Er Hudløsheden tilstede i høiere Grad kan, paastryges tynd frisk Havre- eller Bygsuppe, og, hvor Vandet ombord opbevares i Jernkasser, haves i Rustvand anvendt til Afvaskning et godt Middel. Stundom opkommer faa Dage efter Fødselen paa Lemmerne eller Kroppen størrre eller mindre Blærer, indeholdende en gulagtig Vædske, som ved Bristning efterlade hudløse kløende, røde Steder, der kunne danne ordentlige Saar. Saavel høiere Grad af Hudløshed, som disse Saar, kunne behandles ved Salven No. 7 tyndt paastrøget Linnedlapper.

Øiensyge opkommer ikke sjeldent hos Børn i de første 8 à 14 Dage efter Fødselen og begynder almindeligvis med lidt Rødme langs Øielaagene og Slim i Øiekrogene, derefter svulme Øienlaagene, og der afsondres Slim eller en tyk gul Materie, som flyder ud naar Øienlaagene aabnes. Aarsagen er hyppigst, altfor stærkt Lys, uren Luft, Mangel paa Pleie og Renlighed. Øinene bør flere Gange om Dagen udskylles med lunket Vand, aftrykket fra en ren Svamp eller Klud, eller ved at indsprøite Melk af Brysterne, og, bliver Ondet værre, bør ogsaa anvendes kolde Vandomslag anbragt ved smaa fine Lærredslapper. For at Barnets Afføring er overflødig bør sørges.

Medicinkassen.

Det Qvantum af Lægemidler, som her er anført, er omtrent beregnet til en Besætning af 10 à 15 Mand paa almindelig Reise i kortere Farvande. Paa længere Reiser med større Besætning bør Qvantum forøges saaledes, at der for længere Reise og indtil dobbelt Besætning tages fra en halv til en Portion mere. Efter den første Forsyning er det at

antage, at man, under almindelige Omstændigheder, kun vil have en mindre Deel at supplere efter hver Reise, da der ved Valget af Lægemidlerne er taget særegent Hensyn til, at de kunne holde sig i længere Tid.

I Medicinkassen bør desuden haves: 1) Opplukket gammelt Liinlærred (Charpi), 2) noget brugt Liinlærred (1 à 2 Lagen), 3) et Par Alen nyt Liinlærred, 4) 3 à 4 Alen Sjerting til Bind, 5) et Par Vaskesvampe, 6) noget Fyrsvamp (Knusk), 8) en Lanzet, 8) nogle Bundter brede Bændler, 9) et Suspensorium (Pungpose), 10) et Par fine Haarpensler, 11) nogle ledige Medicinflasker à 1 Pægl og mindre og Korker. Ombord i Skibet bør desuden findes 1 à 2 Rammekøier med Madrasser, et Stikbækken og Havre eller Byggryn til Omslag.

Hvor Igler kunne erholdes bør medtages mindst 20 Stykker. De opbevares paa et Glas eller i en Bouteille med kort Hals, (Aabningen overbindes med et Stykke gammelt rent Linned,) omtrent 2 Trediedel fyldt med rent rindende Vand. De bør staa paa et luftigt Sted, der hverken er for varmt eller for koldt, og for, om muligt, at vænne dem lidt efter lidt til Vandet ombord, bør man i Begyndelsen kun afhælde lidt af Vandet daglig og tilgyde friskt. Siden byttes alt Vandet daglig, og man sørger for friskt rindende Vand eller Regnvand, saa ofte det kan faaes.

Recepterne.

No. 1.

Superoxyd mangan pulv.
Unc. Vi.
Chloret. natrici pulv.
unc. XViii.
m. div. in part Viii æqvales.
s. suo nomine — No. 1.

No. 2.

Acid. sulphuric crud.
Aqu. simpl. ana unc. Xii.
m. s. suo nomine No. 2.
En Flaske med vid Aabning af 2 Lods Rumindhold vedhænges.

No. 3.

Calcariæ chlorat. ℔ *i.*
s. suo nomine No. 3.

No. 4.

Chloret. Zinci. unc. iV.
s. suo nomine No. 4.
Opbevares i et Sukkerglas med Korkeprop.

No. 5.

Emplastr. adhæsiv. unc. ii.
s. suo nomine No. 5. Dertil medgives Heftplaster paaströgetLærred, 8 Tom. langt, 4 Tom. bredt, — s. No. 5 — Heftplaster.

No. 6.

Emplastr. adhæsiv. anglic.
2 Plader af et Kortblads Störrelse.

No. 7.

Ungv. ceræ. unc. iV.
s. suo nomine No. 7. Voxsalve.

No. 8.

Nitr. argentic. fus. scrp. i. dispens. in ii plo. s. suo nonomine No. 8, gives i en Gaasepennefjær.

No. 9.

Ungv. basilic. flav. unc. iV.
s. suo nomine No. 9, Kongesalve.

No. 10.

Solution. chloret. ferric. unc ii.
s. suo nomine No. 10.

No. 11.

Æther alcoholic unc. iV.
s. suo nomine No. 11. Hofmandsdraaber.

No. 12.

Cortic. cinchon reg. pulv. unc. i.
s. suo nomine No. 12.

No. 13.

Specier. amar unc. Viii.
s. suo nomine No. 14, Bitter The.

No. 14.

Solution. sapon. alcohol. unc. iV.
s. suo nomine No. 14. Sæbespiritus.

No. 15.

Emplastr. gummos. unc. ii.
s. suo nomine No. 15, Gummiplaster.

No. 16.

Balsam. copaivæ. unc. iV.
s. suo nomine No. 16.

No. 17.

Ungv. hydrargyr. unc. ii.
s. suo nomine No. 17, Qviksölvsalve.

No. 18.

Jodet. kalic. drachm. ii.
d. in vitro dispens. in Xii plo.
s. suo nomine No. 18, Benyttes ikke paa kortere Reiser.

No. 19.

Folior. menyant.
Hb. absynth.
Fruct. humuli ana unc. iV.
s. suo nomine No. 19, Skjörbugthe.

No. 20.

Pulv. eccoprotic. unc. ii.
s. suo nomine No. 20, Afförende Pulver.

No. 21.

Tart. stibic. kalici gran i.
Radic. cephaelid ipecacuanh. scr. i, m. d. in Vi plo. s. suo nomine No. 21, Brækpulver.

No. 22.

Tart. hydric. kalici.
Sacchar. alb. ana unc. ii.
m. s. suo nomine No. 22, Kjölende Pulver.

No. 23.

Elixir. acid. unc. i.
s. suo nomine No. 23, Sure Draaber.

No. 24.

Sulphat. magnesic. Libr. i.
s. suo nomine No. 24, Engelsk Salt.

No. 25.

Sulphat. chinin. gran ii.

Sacchar. albi. gr. XV. m. d. in XLViii plo. s. suo nomine No. 25, Chininpulv. Behöves ikke paa kortere Reiser.

No. 26.

Æther alcoholici camph. unc. iV. s. suo nomine No. 26, Kampherdraaber.

No. 27.

Essent. opii simplic. drach. ii. s. suo nomine No. 27, Opiumsdraaber.

No. 28.

Liniment. ammon. camph. unc. iV. s. suo nomine No. 28, Kamferolie.

No. 29.

Essent. rhei unc. iV. s. suo nomine No. 29, Mavedraaber.

No. 30.

Essent. ferulæ (asæ foetidæ) unc. ii. s. suo nomine No. 30, Dyvelsdrækdraaber.

No. 31.

Essent. amaræ unc. iV. s. suo nomine No. 31, Bitre Draaber.

No. 32.

Chloret. hydrarg. mit. pulv. gr. X. Radic. jalappæ. pulv. scr. i. m. din. Vi plo. s. suo nomine No. 32, Laxerpulver.

No. 33.

Solut. tart. stibi. kalic. alcohol. unc. ii. s. suo nomine No. 33, Gigtdraaber.

No. 34.

Nitr. argent. fus. scr. i. Aqu. coct. drach. i ½. m. s. suo nomine No. 34, Helvedesstenoplösning. (Flasken i sort Papir).

No. 35.

Sulph. alumin. kalici pulv. unc. i. s. suo nomine No. 35, Alunpulver.

No. 36.

Pulv. vermifug. unc. ii. s. suo nomine No. 36, Ormepulver (behöves ikke paa kortere Reiser.)

No. 37.

Essent. cinnamom. unc. i. s. suo nomine No. 37, Kaneldraaber. Medtages kun naar Fruentimmer haves ombord.

No. 38.

Pulv. magnes. compos. unc. ii. s. suo nomine No. 38, Börnepulver. Medtages kun for spæde Börns Skyld.

No. 39.

Ol. ricini. unc. iV. s. suo nomine No. 39, Laxeerolie.

No. 40.

Ætherol. pinorum unc. Viii. s. suo nomine No. 40, Terpenthinolie.

Forklaring over Brugen af Lægemidlerne.

No. 1. Mineralsk Rögelsepulver, hvoraf tages 1 Pulver, fugtet med lidt Vand, i en Stentöistallerken og paagydes.

No. 2. Vitriololie, nemlig den vedhængte lille Flaske fuld til mineralske Rögninger. Man maa være meget varsom med Vitriololien, at Intet spildes, da den fortærer, pletter og ödelægger Alt, hvad den kommer i Berörelse med, og især

maa man vogte sig for, ikke at tilgyde den Vand, da Vitriololie derved let frembringer en farlig Explosion.

No. 3. *Chlorkalk. 1 Spiseske til 2 à 3 Potter Vand til at vaske og bestænke luftbedærvede Rum, eller deri at skylle besmittede Klæder.*

No. 4. *Chlorzink. 2 Theskeer til 1 à 2 Potter Vand, hvormed kan udskylles besmi tede Kar og Klæder.*

No. 5. *Heftiplaster til Forening af friske Saar, og til at befæste Charpi over Saar. Paastrygges jevnt over nyt Linlærred.*

No. 6. *Engelsk Plaster til Forening og Bedækning af mindre Saar.*

No. 8. *Helvedesstен, hvormed daglig let berøres Saar, hvori der er vildt eller dödt Kjöd. Ligeledes kan i Mangel paa Helvedesstensoplösningen til Pensling i Throndhjemsk Halssyge, tages et Stykke af en knap ¼ Tommes Længde til Oplösning i en halv Spiseske kogt ferskt Vand.*

No. 9. *Kongesalve paalægges, tyndt paaströget Charpi eller brugt Linlærred, gamle törre Saar, Frostsaar, Skjörbugsaar etc.*

No. 10. *Blodstillende Draaber, hvormed befugtet Charpi paalægges ved stærk udvendig Blödning. Indvendig i Throndhjemsk Halsesyge 10 à 15 Draaber i Vand hver 3 Time.*

No. 11. *Hofmannsdraaber, 20 à 25 Draaber i Vand eller paa Sukker som oplivende Middel mod Qvalme, Brækning, Besvimelse etc.*

No. 12. *Ströpulver ved Skjörbugsaar, gamle Raadsaar etc.*

No. 13. *Bitter The. 1 à 2 Spiseskeer i en Thekande, paagydes kogende Vand, hvoraf veludtrukket gives 2 à 3 Kopper varmt eller koldt daglig mod Bylder, gamle Raadsaar og anden Usundhed i Legemet.*

No. 14. *Sæbespiritus til Indgnidning ved Qvæstninger, Forvridninger etc. Opodeldoc, som, naar den er tör, kan oplöses i lidt Brændevin, kan ogsaa godt bruges.*

No. 15. *Gummiplaster, paaströget nyt Linlærred, paalægges til at modne og udtrække Bylder, Værkefingre etc.*

No. 16. *Copaivabalsom. 20 à 35 Draaber 3 à 4 Gange daglig ved Dryppert.*

No. 17. *Qviksölvsalve til Indgnidning ved Hævelse i Lysken og mod Fladlus.*

No. 18. *Jodkalium. Pulveret paa hver Flaske oplöses i en Pægl koldt kogt Vand, hvoraf 3 à 4 Spiseskeer daglig i venerisk Syge.*

No. 19. *Skjörbugthe, hvoraf 2 Lod kogt med ½ Pot Öl eller Vand, afsilet bruges til daglig Drik.*

No. 20. *Afförende Pulver, 1 toppet Theske i Vand ved træg eller manglende Afföring.*

No. 21. *Brækpulver. 1 Pulver paa engang i Vand ved uren Tunge og Qvalme. Naar Brækningen er begyndt, bruges flittigt at drikke lunket Vand.*

No. 22. *Kjölende Pulver. 1 Theske i Vand hver 2 Timer i Feber.*

No. 23. Sure Draaber. 5 Draaber i Vand eller Bygsuppe mod Blodstyrtning etc., og 10 à 15 Draaber i en Pægl Vand, Bygsuppe eller Saft og Vand spiseskevis i Feber.

No. 24. Engelsk Salt. En Spiseske oplöst i et Glas varmt Vand tages, naar det er blevet koldt, paa engang til Afföring.

No. 25. Chininpulver, 1 Pulver hver 2 eller hver Time mellem Anfaldene i Koldfeber, gul Feber etc. Medhaves kun paa længere Reiser.

No. 26. Kamferdraaber. 15 à 20 Draaber i Vand mod Forkjölelse, Hold, Rheumatisme, Diarrhoe etc.

No. 27. Opiumsdraaber. 5 Draaber i Vand mod Diarrhoe og Cholera i Forbindelse med Draaberne No. 26 og No. 29.

No. 28. Kamferolie. Til Indgnidning mod Halssmerter. Rheumatisme, Colik etc.

No. 29. Mavedraaber. 60 Draaber i Vand mod svækket Fordöielse, og i Diarhoe med Draaberne No. 26.

No. 30. Dyvelsdrækdraaber. 20 à 40 Draaber i Vand, Vin eller Brændevin mod Colik, Mavekrampe og som Lindring i Ormetilfælde.

No. 31. Bitre Draaber. 1 Theske i Vand eller Brændevin mod lette Mavesmerter, og som Præservativ mod Skjörbug.

No. 32. Laxerpulver. 1 Pulver i Vand fastende mod haardnakket Forstoppelse og i Ormekuren.

No. 33. Gigtdraaber. 15 à 20 i Vand med Draaberne No. 26 mod Hold, Rheumatisme, Forkjölelse.

No. 34. Helvedesstensoplösning til Pensling af Svælget i Throndhjemsk Halsesyge.

No. 35. Alunpulver. 1 Theske til 1 Pægl Vand til at gurgle og udskylle Halsen i Halssyge.

No. 36. Ormepulver 1 Theske i Vand fastende om Morgenen.

No. 37. Kaneldraaber. 20 Draaber i Vand, alene eller med 5 af de sure Draaber No. 23 ved Blodstyrtning för, under eller efter Födselen.

No. 38. Börnepulver $^1/_2$ indtil 1 ströget Theske i Vand, som afförende Middel for spæde Börn.

No. 39. Laxerolie en Spiseske som afförende Middel.

No. 40. Terpentinolie til Omslag mod Smerter; en Uldklud dyppet i samme og afvreden paalægges $^3/_4$—1 Time.

Lægemidlerne bör indpakkes saaledes i Krukker, Glas, Æsker Poser etc., at de kunne paaklistres tydelig Receptens Signatur paa den ene Side, og Lægemidlernes Nummer og gjængse Navne paa den anden Side. Hver enkelt Indpakning tjener som Recept, om yderligere Forsyning önskes. Det maa bemærkes, forsaavidt man vil forsyne sig i Udlandet, at alle her anförte Lægemidler ere efter Pharmacopoea Norvegicas Tilberedningsmaade.